

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

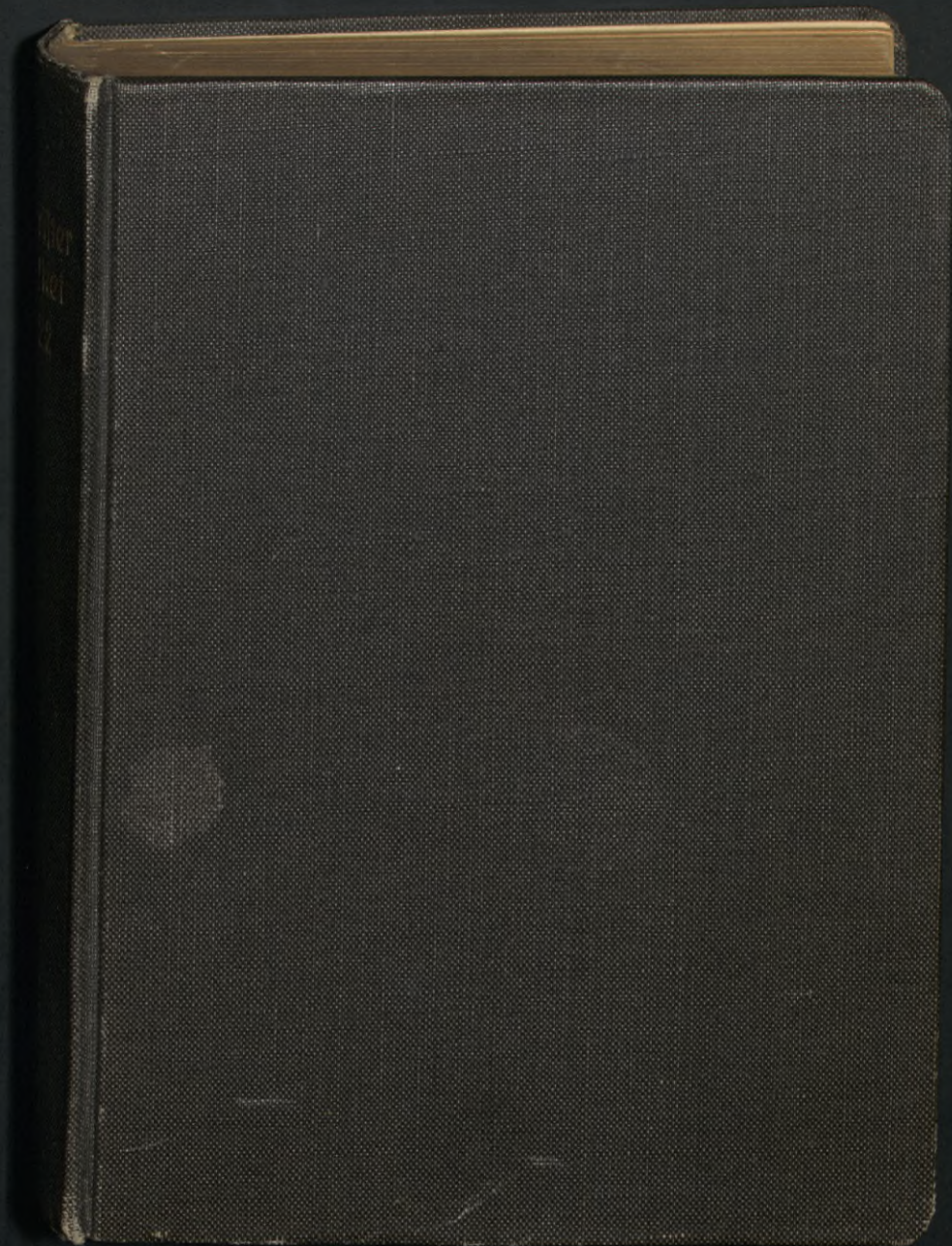
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

58

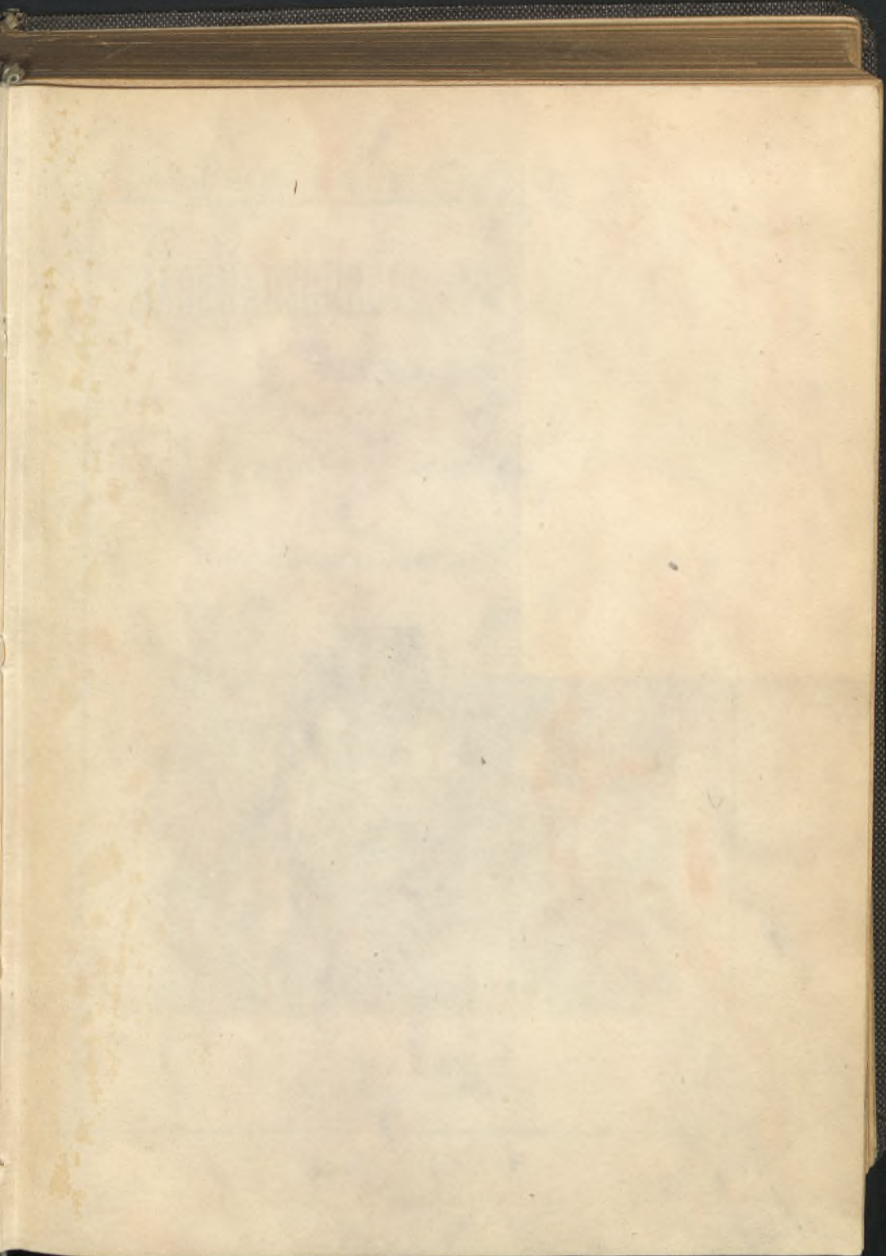
TRANEMÅLA

TRANEMÅLA
SAMLINGEN

SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.
Saml.

SVEN WANDRING.

BERÄTTELSE

AF

LEA.

Med 3:ne teckningar af C. G. Hellqvist.

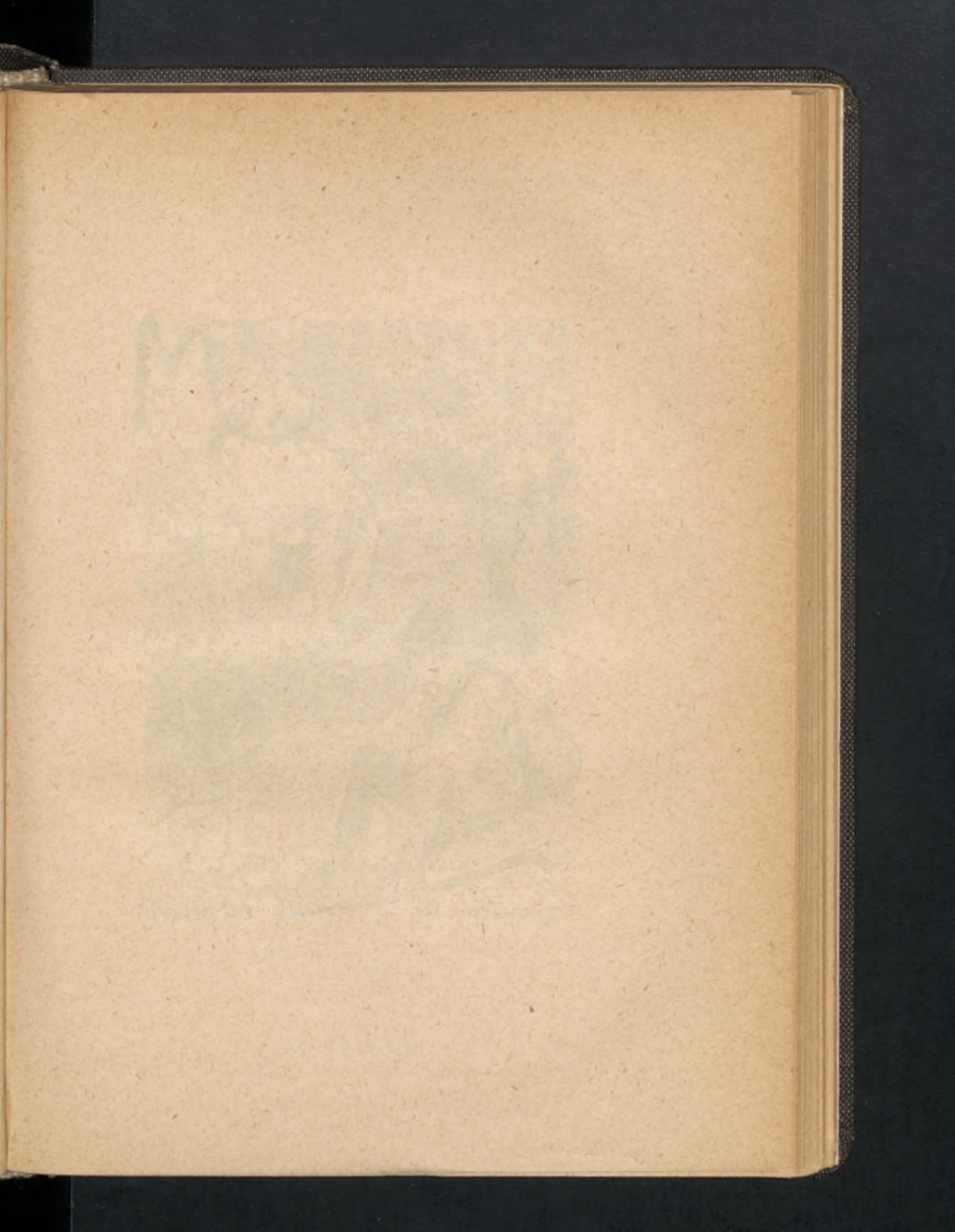
STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris 25 öre.

Öreskrifter för folket.

En samling smärre skrifter, lämpliga för folkläsnung och för sockenbibliotek samt till premier i folkskolor. — Hvarje häfte med en eller flera illustrationer.

- N:o 1 Kung Oskar och Skogvaktaren. Pennritning af *Pehr Thomasson*. 8:de uppl. 25 öre.
- „ 2 Svenska Kröningar. Med porträtter af de flesta svenska konungar samt många andra illustrationer. 3:dje uppl. 25 öre.
- „ 3 På Söder. — Onsdagsbröllopet, af *Sylvia*. 25 öre.
- „ 4 Starke Per. Bysägen från Upland af *Nepomuk*. 20 öre.
- „ 5 En Bonde och en Soldat. Tafla ur folklivet af *Nepomuk*. 20 öre.
- „ 6 De begge Limporna. Skizz af *Nepomuk*. 10 öre.
- „ 7 Kristoffer Polhem och hans verk. En teckning för folket. 20 öre.
- „ 8 Gamla historier för folket. 1:sta samlingen. 20 öre.
- „ 9 Räddande Engel och Drottning. En Episod ur Drottning Desiderias lefnad af *Marie Sophie Schwartz*. 20 öre.
- „ 10 Gamla historier för folket. 2:dra samlingen. 20 öre.
- „ 11 Karl XII vid Pultava. Historisk teckning af *Jul. Mankell*. 25 öre.
- „ 12 Den blifvande Bispen. En tidsbild af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 13 En fyndig Bonde af *Pehr Thomasson*. Med 4 teckn. 25 öre.
- „ 14 Vara och synas. Berättelse af *Onkel Adam*. 25 öre.
- „ 15 Stora Svenska Män. 1. Karl v. Linné. 25 öre.
- „ 16. — — — 2. Birger Jarl. 25 öre.
- „ 17. — — — 3. Axel Oxenstjerna. 25 öre.
- „ 18. Laga Skifte. Bysägen från Upland af *Nepomuk*. 25 öre.
- „ 19. Sveriges och Norges förening år 1814. Historisk teckning af *S. A. Hedin*. Med 4 porträtter. 25 öre.
- „ 20. Öfvergången af Stora Bält af *Jul. Mankell*. Med illustr. 25 öre.
- „ 21. Stora Svenska Män. 4. Esnias Tegnér. 25 öre.
- „ 22. — — — 5. Magnus Stenbock. 25 öre.
- „ 23. — — — 6. Jakob Berzelius. 25 öre.
- „ 24. Nya Riksdags-ordningen. 25 öre.
- „ 25. En gåfva af Kung Karl. Penn-teckning af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 26. Mäster Blomma af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 27. Braskans Marknadsresa af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 28. Smärre berättelser af *Onkel Adam*. 25 öre.
- „ 29, 30, 31. Gamla Historier för folket. 3:dje, 4:de, 5:te saml. å 20 öre.
- „ 32. Fosterländska sänger af *Pehr Thomasson*. 20 öre.
- „ 33. Från Pultava till Bender. Hist. teckning af *Jul. Mankell*. 25 öre.
- „ 34. Hans, som kom till folkhögskolan. 25 öre.
- „ 35, 36, 37. Tio norska folksagor och äfventyr; af *Ashjörnsen o. Moe*. Tre häften, hvardera å 20 öre.
- „ 38. Svenskarne på Als af *C. Georg Starbäck*. 25 öre.

J. ENGBERG

C. G. Hellqvist

SVEN WANDRING.

BERÄTTELSE

AF

L E A.

Med 3:ne teckningar af C. G. Hellqvist.

STOCKHOLM.
ALBERT BÖNNIERS FÖRLAG.

SYER WÄNDRING

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1882.

Sven Wandring.

1.

ången kallade Sven Wandring en dåre, ty så långt man mindes tillbaka, hade man aldrig sett honom företaga något stadigvarande arbete. Han dref omkring som ett stoft för vinden, och ängstufvorna kände

han bättre än människorna. Man kan ej så noga veta, om han var mantals- och skattskrifven som annat ordentligt folk. Tvifvelaktigt var det. Han kom ibland med solstrålarne och flydde med skuggorna, och ibland tvärtom. Men hvar han kom, var han välkommen; tak öfver hufvudet fann han alltid; ett hjertligt ord blef han sällan utan, och bland ungdomen räknade han sina varmaste vänner.

Också hade han en trollformel, som kunde slå upp hennes hjertdörrar på vid gatvel och de gamles på glänt och den bestod i — en näfverbit, på hvilken han blåste de lifligaste dansmelodier i världen. Sven Wandring var en riktig virtuos, fast han kanske aldrig sjelf hört det ordet, och tvifvelaktigt är, huruvida Pans mångbesjungna

pipa kunnat sprida mera förtjusning bland dryaderna, än Sven Wandrings näfverbit spred bland blekingsflickorna; ty Bleking skulle väl vara Svens egentliga hemort, fast han för resten lika litet höll sig stilla der, som annorstädes. Men säkert är, att der ljödo hans toner klarast, och blekingsflickorna fann han vackrast, och det sade han dem rent ut; men det var väl, att inga flickor från närbelägna bygder hörde det, ty sådant är aldrig bra för grannsämjan. Sven Wandring hade, som mången annan, åtskilligt på sitt samvete, men det låg der och tyngde som daggperlan på spetsen af ett ljusgrönt strå.

Huru ofta hade ej t. ex. en ung flicka försummat sitt arbete genom att stanna med väfstolens slag, med det surrande rockhjulet eller med utbredandet af de oblekta linnehärfvorna på stången framför stugväggen, då hon på afstånd hört Sven Wandrings näfverbit ljuda? Och dagsverkaren, der han gick på de vidsträckta åkrarne och böjde sin trötta rygg, reste ovilkorligen på sig och tog sig en stunds hvila vid ljudet af de välkända tonerna, torkade med sin grofva linneärm svetten från pannan, smålog och sade: "nu är den token Sven Wandring här igen; man känner till de der gamla ljuden; ingen blåser ändå som han, fast han för resten är en fjanter, som inte en gång kan kupa ett ärligt potatesstånd."

Men han nickade dock vänligt åt Sven, när denne med sitt: "Guds fred!" trädde honom nära. Sven hade ändå alltid med sig någonting som värmdde och lyste, fast ej bygdens enfaldiga barn kunde gifva det namn. Kanske var det ett barndomsminne, som vid hans toner lockades fram; en önd tanke, som gaf sig på flykt; en ungdomsdröm, som drömdes om igen i en sekund; en förflyuten, halft förgäten sommardag med solsken och hjertefröjd och glada skratt och till slut natthugg mellan de hvita björkstammarne och skymten af ett till hälften bakåtvändt an-

sigte med rosiga kinder och ögon så djupblå som natthimlen. Eller var det bilden af en stuga vid väggkanten med en blommande vildapel utanför, balsaminer och geranier i fönstren och på tröskeln en barnunge med hår och ögon som lin och blåklint?

Ja, något af allt detta var det, något renare och bättre än eljest, och när dertill kom, att Sven Wandring blåste upp till mången glad dans, kan man förstå hur välkommen han var öfverallt, aldeles som efter arbetsveckan den soliga söndagsmorgonen med doft från barrskogen och med en frisk fläkt som far öfver den klara viken, likt en konstnärs hand öfver strängaspelet.

Nu, denna långa, soliga dag, hade han suttit i skogen från morgon till qväll, och sommarskuggorna började falla ljusgrå och lätta omkring honom, och en och annan gren prasslade till vid det att en fågel flög derin för att finna sitt näste. Ångsskåran hördes från rågfälten och det aflägsna råmandet af boskapen, som drefs hem, nådde i afbrutna ljud enslingens öra. Rullandet af vagnshjul långt borta på den sandiga landsvägen mot byn till störde för några ögonblick qvällens tystnad. Kan hända var det posten, som gick med bud från hjerta till hjerta. Bladen hviskade sakta sins emellan; de förde väl bud, äfven de, men Sven Wandring, annars så välbekant med naturens röster, hörde dem icke.

Utbredt öfver hans knän låg ett annat blad -- ett tidningsblad -- och detta upptog alla hans tankar.

Han talade halfhögt för sig sjelf:

“Hon skall sjunga i morgon, och jag skall höra och se henne, *henne*, men hon skall icke se mig. Ser väl den granna boken i skogen det lilla konvaljeståndet, som växer tyst vid hennes fot? Nej! -- och så bör det vara. Trädet blickar i stället ut i den stora, vida rymden, dit dess grenar sträcka sig, och solen lyser guld öfver dem, och

ljufva vindar susa igenom dem och sjunga det både vaket och till sömns. Jo jo men; Och här går jag ännu i bygden och lallar och gäller inte förmer än den lilla plantan der borta vid stenen... Jaså, din lille tosing (det var en snigel, Sven titulerade), kröp inte du ändå dit för att låna hus mot skuggor och kyla! Hm... det var ändå *något*: kanske så mycket som när Sven Wandring blåser upp till dans och trollar bort sorgen för en liten stund. Jaja, vår Herre räknar, han, när dagsverket är slut. Det är inte så godt för en ann' att veta hvilken som gjort mest eller minst. Det skall kännas något till rart när Sven får hvila ut på allvar! Men ännu dröjer det väl en stund. Ville så gerna hafva utträttat något, bara *något*, innan vår Herre blåser till uppbrott i sin stora näfverlur... Hm! konstigt ändå att jag aldrig kommit mig för att växa fast vid en viss fläck af jorden, som annat hederligt folk! Jag har försökt, men det går inte, går inte alls. Jag har aldrig kunnat komma under fund med hvad som varit passligt för mig... Utarbete? (här såg Sven på sina magra händer och tänkte på sin klena, oansenliga kropp) nej, det hade ej gått. Jag hade aldrig kunnat köra plogen, jag som ej kan låta bli' att titta i molnen. Och dessutom, när jag ibland står och ser huru plogen drar med sig hela remsor af den vackra grönskande jorden med små vildblommor på, känner jag det som om de körde ned plogbillen rätt i mitt eget hjerta och vände upp och ned på allting derinne, och så kommer andan öfver mig igen, att jag vill skynda från alltsammans och ut i skog och mark. Ibland har jag stått och sett på handtverkarne huru de arbetat, och så har jag tänkt: 'en sådan kunde du blifvit!' Men när jag riktigt tänker den tanken till slut, när jag inbillar mig att jag sitter med korslagda ben på skraddarbordet, att jag från skomakarens trefot drar långa beacktrådar eller tar i hand sadelmakarens långa nål, går det

som ett styng igenom hjertat och jag springer för brinnande lifvet undan för pressjern, syl och nål och känner inte lugn igen, förr än jag är midt inne i villande skogen, der furorna susa och de mossiga hållarna grönska. Och då tar jag till min näfverbit och blåser... men icke de der glada dansarne, som fröjda bygdens ungdom. Jag blåser då för furorna och hållarna och små blommorna och mig sjelf, blåser hvad som sjunger inom mig, och då låttar det så underbart i bröstet. Ja, inte vet jag hur det är fatt, men — sådan är jag...“

Sven Wandring vek ihop sin tidning med den ömaste omsorg och stoppade den i tröjfickan, sträckte derpå ut sig i hela sin längd (hvilken var ingenting att tala om), sammanknäpte händerna under nacken och tittade upp mellan trädens grenar på himlen, hvilken redan började tända en och annan stjerna. Ljufva vållukter doftade emot honom ur blommornas kalkar; det blef allt tystare och tystare, tills slutligen en näktergal från en aflägsen hagtornsbuske slog några vemodiga drillar. Hela naturen suckade och drömde. Sven gjorde så äfven, fast han drömde vaken. Han gjorde nu som så ofta förut: genomgick än en gång i tankarne sitt förflutna lif. Han mindes när han var en liten vallpojke hos prestens, der hvar och en hade så många bestyr för egen räkning, att ingen just tänkte på honom, ingen mer än *hon*... Han såg henne, huru hon kom med de ljusa lockarne flygande kring nacken och med ögon, glittrande som skogsbäcken, och tog den fattige vallgossen i hand samt sprang med honom öfver tufvor och höjder, tills de trötta men lyckliga kastade sig ned under ett par hängbjörkar. Han kom ihåg ord för ord de sagor om elfvor, kristallslott och bergtagna prinsessor, som hon, "lilla Vivan", berättat. Och ännu klingade i hans öra som ljufva harpotoner de sånger hon så ofta sjungit och dem han genast och felfritt härmat på

sitt naturinstrument, den lilla näfverbiten. Han mindes till och med under ett leende hvad dessa fröjder kostat honom af svält och stryk, ty båda delarne hade försökts på den oförfätkeliga vallgossen, när denne om qvällen ej kunde få rätt på alla sina får. Hungern gick emellertid öfver och slagen "dunstade bort", men lilla Vivans melodier sutto orubbligt kvar i gossens öron och hjerta, och nästa dag blåste han dem om igen för henne på sin näfverbit. Då hade hon klappat i händerna af fröjd och satt en grön qvist i vallgossens trasiga mössa och han hade känt sig stoltare än en kung och drömt om natten att han var en stor konstnär, som drog från land till land och skördade guld och ära...

För hans minne upprann nu äfven den sorgedagen, då en förnäm släktinge till prestens kommit från Stockholm på besök, fått höra Olivias — "lilla Vivans" — underbara röst och öfvertalat hennes far att följa naturens anvisning och låta henne bli sångerska... Det var för de båda barnen en ledsam dag, som kostade dem mer än en tår...

Lilla Vivan hade dock först måst "läsa fram sig", hon för första och Sven för tredje gången, ty två gånger förut hade han blifvit tillbakavisad. Katekesen hade nämligen lika svårt att fastna i hans hufvud som tonerna der voro hemmastadda, och vid detta märkvärdiga skifte i hans lif var hans näfverbit honom snarare till skada än till gagn. Den uträttade ingenting i kyrkans tjänst. Basunblåsande cheruber med utspända kindben funnos nog af i det landliga templet, Sven förutan, som för resten var ovanligt klen i sina kunskaper, det hade presten sagt, och att han var lika klen i sin utstyrsel, det hade hans kusin, länsmans Petter, som lånat honom sina byxor till högtidsdagen, sagt och tillagt: "stackare du, om du släpar dem efter dig!" Tröjan, som tillhörde en annan bekant, passade icke bättre till hans spensliga figur. Ärmarne på

detta underbara plagg hängde långt nedom händerna och det ville talang till att under sådana förhållanden kunna stryka ur ögonen den tvärklippta luggen och de klara varma tårarne, som nästan hindrade den fattige, försagde gossen, der han stod allra nederst på kyrkgolfvet, att kasta en blick upp i koret, der solen sken så vackert in genom de klara fönsterna, utanför hvilka höga lindar grönskade och skickade sina grenars lätta skuggbilder att fladdra af och an i de hvita fönsterfördjupningarne. Altare och bänkar voro klädda med nybrutet björklöf, och kring altarrunden låg en slinga af röda och hvita rosor. Men längst fram i koret, rödare och vitare än de alla, stod hon, lilla Vivan, och solstrålarne lekte i de långa ljusa lockarne. De togo dem för syskon, menade Sven, och det fann han icke underligt.

Och så mindes han huru, när allt var slut i kyrkan och prosten talade några ord på kyrkbacken med bekanta, lilla Vivan sökte upp Sven, der han stod ensam på kyrkogården vid sin moders graf. Han såg ännu huru klara tårar perlade ned för hennes kind vid det hon räckte honom handen och hviskade hastigt och sorgset: "Nu, Sven du, är det slut med lekar och sagor. Nu skall jag ut i världen och bli en stor sångerska, säger farbror presidenten från Stockholm, och kanske kommer jag aldrig mer igen. Men du skall lofva mig, Sven, att inte rifva ned den der stensättningen vid furubacken, 'kämpaborgen', du vet. Och hvar lördagsafton skall du väl rödja undan alla björnbärsrankorna vid trollstenen, så att de små trollen inte få för mycket besvär när de skola in" (här kom Sven grant ihåg huru ett leende likt ett ljusskimmer bröt fram mellan tårarna: han förstod nog, att hon inte längre trodde på trollen, men att hon gerna mindes, att hon en gång, och det för icke länge sedan, trott på dem och känt mycket "ljustig fasa" dervid) "och så" — hade Vivan fortsatt

— "skall du framför allt lofva mig att när jag är borta bli lika snäll mot lilla syster Gerda som du varit mot mig. Hon är bara sex år, skall du veta, och kan knappast minnas någon mamma, och "Borekan" är inte snäll, som du vet, och kan alls inte med små barn. Stackars lilla Gerda! För hennes skull ville jag gerna lemna både sång och alltihop och stanna hemma, men jag får inte för pappa och farbror. Men du, Sven, skall bli riktigt som en mamma för henne, plocka blommor åt henne och tala om sagor och blåsa på din näfverbit vår allra vackraste visa: "Djupt i hafvet på demantehällen", och den skall vara henne lik-som en helsning från hennes riktiga mamma, som hvilar i grafven, och från mig. Vill du lofva mig det, Sven? Tack skall du ha! Då skall jag lofva dig igen att tänka på dig i den stora staden och långt borta i främmande länder, för dit skall jag också, säger farbror presidenten. Och när de då klappa händerna åt mig och kasta blommor på mig, skall jag tänka på när du och jag sprungo hand i hand i skogen eller längs stranden af Elfviken, der vågorna sprungo i kapp med oss. Och så skall du få helsningar när jag skrifver hem. Hör bara efter när de få bref! Men du får inte flytta bort, Sven, för då har lilla Gerda ingen i världen att hålla sig till, hör du det! Du kan nog bli dräng hemma i prestgården, om du bara vill. De säga här att du är både dum och lat, men det tror jag inte, fast du inte är som andra. Kan väl en enda af dem blåsa sådana visor, som du på din lilla näfverbit? Och hvem har väl lärt dig? Ingen! Och du skulle vara dum! Det är omöjligt. Om alla andra tro det, så tror jag det aldrig. Och dessutom," hade lilla Vivan sagt (och härvid blundade Sven, på det intet yttre intryck skulle störa hans skönaste minne), "dessutom håller jag af dig, Sven, och nu skall du ha tack för alla glada dagar vi haft tillsammans och — glöm inte för snart bort lilla Vivan."

“Ja, Herre Gud,” mumlade Sven halfhögt der han låg och måste nu aftorka en sorgligt ljuf tår, “allt detta sade hon ord för ord, den Guds engeln! Lilla Gerda, ja! . . . jag gjorde hvad jag kunde, efter som hon var liksom Vivans testamente till den fattige Sven . . . jag gjorde kanske till och med mera än jag bort, ty jag tänkte mera på att roa henne, än att sköta hvad annat jag skulle, och så blef jag en dag jagad från prestgården. Prosten gaf mig sjelf mitt betyg — på ryggen. Det är en andans man med kraft i lekamen, det vet ingen bättre än jag. Se'n dess har jag gått hvar och hur jag kunnat, men hvar år har jag ändå ett par, tre gånger sett om lilla Gerda. Nu är hon stora flickan, men ändå kommer hon springande som ett skogsrå när hon så oförvarandes hör min lilla näfverbit, aldeles som när hon var en liten, liten en. Hade hon då gjort något tokigt eller om hon varit stygg, ty hon har ett hetsigt sinne, liksom fadren, så blåste jag: “Djupt i hafvet på demantehällen“, tills tårarne kommo henne i ögonen — då var hon öfvervunnen. God är hon, men stolt är hon; lilla Vivan var bara god, hon . . . och i morgon — tänk bara, i morgon skall jag återse henne, henne som jag icke sett på hela tio åren, men som icke i tio minuter varit ur mina tankar! Jag vet ej hur jag skall kunna lefva tills i morgon. Tänk hvad hon sett många länder och haf och kungar och kejsare se'n den tiden hon såg *mig*! Hm! rolig hopställning, men om all verdens kejsare och prinsar lade ihop sina gullkronor och gafve henne, så kan Sven Wandring gifva henne mer ändå, så fattig han är, ty han besinnar sig inte på att gifva henne sitt lif om hon kunde hafva nytta af presenten . . . det tror jag prinsarne låta bli . . . Men jag vill läsa igenom ännu en gång hvad som står i detta välsignade blad.“

Och härvid reste sig Sven, samlade ihop några torra risqvistar, drog en svafvelsticka och tände eld på dem och stafvade så ännu en gång vid skenet ihop innehållet af

den dyrbara tidningsnotisen, som var det, att den i utlandet med rätta så beprisade och frade sångerskan Olivia Ferner, som nu varit på ett kort besök i fäderneslandet och med sin sång hänryckt hufvudstaden, skulle, innan hon åter reste ut till Paris, der hon för vintern var engagerad vid stora Operan, gifva en konsert i M., den stad som låg närmast hennes hemort, den hon på samma gång tänkte besöka. För resten öfverflödade artikeln af grannlåter och beröm öfver den stora sångerskans både yttre och inre företräden och Sven insög hvart ord med lika begärlighet som den törstande jorden insuger regnets klara droppar.

“Låt mig se,“ yttrade Sven halfhögt, i det han spridde ut risqvistarne för att få dem att slockna, “hur långt kan jag nu väl ha till M.? Jag har gått mycket på dessa dagar, se'n jag fick detta välsignade blad i min hand... det skall väl vara omkring 4—5 mil, tror jag, och konserten börjar ej förr än 7 i morgon afton... åh ja, jag hinner, jag *måste* hinna fram. Visst är det styggt med venstra foten, men jag skall hålla mig stilla här tills i morgon bittida. Ingen kejsare har finare bädd än jag: mossan derborta är min gröna sammetsmadrass och sådan liten utsydd örngottskudde som den der lilla tufvan med blomorna på får man leta efter. Värst med tücke, men det har Sven Wandring sofvit utan förr en gång. Försofver mig gör jag inte; fåglarne väcka mig nog, om inte längtan gör det, och i morgon skall jag jubla i kapp med dem, ty jag skall då se och höra hvad jag älskar högst i lifvet: min barndomsvän och hjerteros, 'lilla Vivan'.”

Och tyst som när ett halfvissnadt blad faller till marken kröp Sven Wandring ihop på sin gröna mossbädd, bad med andäktigt hjerta sin aftonbön som vanligt och slumrade innan kort lika ljuft som fågeln, då han sticker hufvudet under vingen.

2.

Junisolen strålade klar och skön öfver Fernebo prestgård, som låg der på en sluttning vid stranden af Elfvikén.

Oaktadt den tidiga morgonstunden — klockan var knappast fyra — tydde allt i huset på lif och rörelse. Rödblommiga, lindhåriga pigor sprungo fram och tillbaka mellan uthusbyggnaderna på gården, och drängen, ännu halfsömnig, drog fram ur vagnslidret den gula kaleschen och seldonen, dem han ännu en gång lagade sig till att putsa öfver. Prostfar tålde intet hafs, det visste han af gammalt, och var alltså angelägen att undgå den muntliga tillrättavisning, som prosten i omvexling med den handgripliga ingalunda sparade på, när han, en man af gamla skolan, ansåg den behöfvas.

Upp i ett litet gafvelrum i prestgården var det också lifligt på morgonqvisten. En ung flicka, sprittande af glädje, trippade fram till fönstret och drog raskt upp den hemväfda, randiga rullgardinen, hvarvid det fulla solljuset öfverströmmade en bild så skön, att dagen måtte haft sin glädje att skåda derpå. Ett rikt, mörkbrunt hår föll i glänsande vågor öfver den fina, hvita nattröjan, och ifrån hela det rosiga anletet med dess mörka, blixtrande ögon utgick en strålgans, som ovilkorligen bländade. Ett litet knappt märkbart drag af trots missklädde icke detta ansigte, som såg ut att, likt hafsvågen, ständigt kunna skifta färg och uttryck.

Hon slog upp det lilla fyrkantiga fönstret på vid gafvel och insöp med välbehag den rena morgonluften; derpå

höjde sig hennes blick några sekunder mot himlen. Det var en morgonbön utan ord, hvartill en lätt suck ur det sextonåriga bröstet sade amen.

I detta ögonblick inträdde i den lilla kammaren prostens husförestånderska sedan tjorton år tillbaka, mamsell Ulle-Katrine Borek, den förkroppsligade prosan, ordningen och gallan. Det var egentligen för de båda sista egenkaperna prosten så länge behållit henne: den första af dem kom honom omedelbart till godo, den senare medelbart, i det den verkade på tjänstfolket som ett väl pålagdt betsel, styrdt af en jernfast hand och omöjligt att undslippa. Om man fruktade för prosten, darrade man för "Borekan", som hon i tysthet kallades, och det var icke utan, att mamsell Ulle-Katrine sjelf gladdes öfver den respekt hon ingaf och som gjorde henne nästan allsmäktig på Fernebo, ty sjelfva prosten drog sig för att komma i delo med henne. Den enda, som stundom fick det infallet att opponera sig, var den sextonåriga Gerda, hvars häftiga lynne och af mamsell Ulle-Katrine så ofta öfverklagade trots hon, mamsellen sjelf kunde anse sig hafva skapat genom sin ofördragsamhet och sitt eviga gnat.

"Kunde jag inte tro det!" utbrast hon förtretad vid åsynen af Gerda, "att du ännu inte fått på dig! Om man skulle resa till Rom, vore du inte kropp att skynda dig ändå."

"God morgon!" svarade Gerda litet ironiskt och vände sig om, i det öfver hennes klara ansigte gick en lätt skugga.

"Ah, du behöfver inte lära gammalt folk att helsa, och minst god morgon på en som ännu tycks inbilla sig att det är god natt. Om jag inte tänkte på allting i detta eländiga ruckle, så undrar jag just hur här skulle se ut. Milde Melander! fönstret på vid gafvel och inte stormhaken på! Nej, det är som jag säger, att ingen ordning

funnits i huset sedan jag kom hit... och gardinen snedt upprullad! Var så god och gå ifrån fönstret, mamsell, så skall jag göra detta liksom allt annat här i huset.“

“Jag skall göra det sjelf, tant, och lägga på haken äfven, om tant nu är så snäll och går ned och sedan är så litet ond som möjligt. Det är inte alltid en sådan högtidsdag som i dag.“

“Kan tänka det! Men jag skall säga dig, jag, att ingen högtidsdag får vara så stor och intet kukileku så fint, att det förtar ordningen i ett hus, för den är det högsta af allt.“

“Kukeliku!“ eftersade Gerda med ovilja, “tant vågar gifva ett sådant namn åt Vivans sång!“

“Ja, hvarför inte! Har jag någonsin varit med om hennes kringflaxande i alla länder? Hvad är det annat, än ett latmansgöra? Och att hon förvillar furstar och andra potentater inverkar intet på *mig*; jag har en gång för alla mina idéer och dem låter jag inte prata bort. Tänker du ta den der klädningen på dig?“

“Ja, med tants tillåtelse!“

“Jo, den lär du fråga efter! Det vore då något splitter nytt. Men min mening tänker jag säga i alla fall, och den är, att det der strunttyget inte tål en sådan solhetta som i dag, lika litet som det tål en regndroppe; det tål ingenting. Jag sade också genast, att tyget inte var värdt hvarken pengar eller sömlön, men att tala förstånd med dig är det samma som att prata i vädret.“

“Ja, hvad är det då värdt att försöka,“ svarade Gerda, halft förtretad, halft leende, ty i dag kunde hon ej komma sig för att blifva riktigt ond på någon eller något. Hon var ju så lycklig; hon skulle återse den älskade systemen, som hon ej sett på så många år och som nu genom sin talang kastade öfver Fernerska namnet en glans, för hvilken Gerda, oaktadt sin ungdom, ingalunda var känslolös.

Och så var hon temmeligen säker att på konserten träffa äfven någon annan, som skulle tillsammans med henne glädjas öfver dagens stora tilldragelse. Det var den unge adjunkten från grannsocknen, han med den ljusa blicken och det stilla sinnet, som inverkade så välgörande på hennes eget lifliga och yra väsende. De hade sprungit sista paret ut om somrarne och lekt gömma ring om vintrarne, tills de så ofömräkt gömt hvarandras bild i sina hjertan och kommit att säga hvarandra ett ord för hela lifvet. Han hade gjort henne uppmärksam på att han icke hade mycket att bjuda, kan hända bara en fattig komministratur, och äfven den upphinnelig först om ett par år, och Gerda hade försäkrat, att hon vore nöjd med denna lott; var hon väl sjelf annat än en enkel prestdotter?

Prosten Ferner tyckte mycket om den unge mannen, det visste Gerda, men hon ville dock först om ett år underrätta fadren om sitt val, ty hur det var, kom hon sig icke för att blifva riktigt förtrolig med honom, för det han var så sträng. Så stodo nu sakerna, och en i sammet med guld bunden psalmbok, som Gerda fått af den unge presten, samt en liten bukett vildblommor, som han fått af Gerda tillbaka och som låg pressad i hans bibel, voro de yttre band, som sammanhöll de båda unga, hvilkas olikhet i många fall just tycktes närma dem till hvarandra.

Icke heller hade Gerda velat yppa sitt hjertas hemlighet för mamsell Ulle-Katrine, ehuru denna, mot all vana, hade ingenting ofördelaktigt att säga om den unge presten; men mamsell Ulle-Katrine hade en gång för alla sagt sig hata allt hvad männer hette, och i allmänhet tycktes hennes hat tilltaga, så snart någon af dem förlofvade sig. Annonserna i "bladen" om ingångna giftermål försatte henne alltid i ett odrägligt humör; hon kastade med förakt bladet åt sidan, beklagade att verlden blef galnare dag ifrån dag och tackade Gud att hon åtminstone sjelf till-

hörde de klokas antal, hvarvid stundom hände, att prosten bakom sitt tidningsblad drog på munnen på ett sätt, som kunde kommit en betraktare att misstänka, det prostens sjelf skattade sig lycklig att hafva förhjelpt henne till denna beprisade klokskap.

Men Gerda saknade dock icke en förtrogen. Hon hade med hjertats instinkt valt just den, som alla andra i viss mån förbisågo och sist skulle brytt sig om att anförtro något: Sven Wandring. Och Sven hade gillat hennes val och mer än en gång sökt upp den unge presten, der denne gick den lilla skogsstigen i djupa tankar, och bringat honom en helsning från hans hjertans kär. Och detta hade han gjort för att tjena lilla Vivan, ty han begrep nog att *hon* skulle blifva glad öfver att en gång se den kära systern i så godt beskydd, som den unge prestens. — Han var en Guds man, sade Sven, som hört honom predika och som under sina många och långa vandringar kring bygden samvetsgrannt tagit reda på hans både förflutna och närvarande lif. Dervid lädde ingen fläck; han hade varit en god son och broder, en nitisk utöfvare af sitt kall: han skulle säkert äfven blifva en god make.

Det var således vid tanken på honom och på den älskade systemen som Gerda i dag var så särdeles lätt och glad till sinnes, att hon ej ens lät sig retas af det retfullaste på jorden, mamsell Ulle-Katrine Borck. Också, när denna märkte att hon ingenting kunde uträtta i den vägen, förständigade hon bara Gerda att "genast på eviga momangen" komma ned och hjälpa henne att packa in matsäcken. Hon "behöfde väl inte släpa ihjel sig heller, fast somliga inte gjorde annat än foro land och rike omkring och sjöngo, och andra, icke stort bättre, reste efter för att höra på!"

"Men tant följer ju med sjelf," invände Gerda.

“För att hålla reda på allting, ja, inte för annat. Om jag stannade hemma, tycker jag just hur både du och din far skulle se ut. Ordentlig är väl det minsta man bör vara bland en sådan hop underligt folk som kommer dit.”

“Tant tycks då evigt tro, att jag ej är mer än fyra år.”

“I ordningsväg lär du åtminstone aldrig hinna öfver det femte; är det deremot fråga om att stå på dig och bjeppa emot gammalt folk, kunde man tro dig vara trettio-två år, så visst som sexton... Men skynda dig nu bara, så att vi komma af i tid! Sex mil är ingen småsak, i synnerhet när man besinnar att Polle ännu haltar efter spiken som Petter, det nötet, lät honom få i foten när han var till qvarns. Men jag sa' förut att det skulle gå på det viset, fast ingen ville tro det.”

Och mumlande en hel rad smått och godt om det usla tjänstfolket i allmänhet och Petter i synnerhet försvann tant Ulle-Katrine ändtligen i trappan, till Gerdas stora lättnad.

Inom mindre än en quart var Gerda klädd och nere i köket, och så flink var hon att hjälpa, ställa och ordna, att tant Ulle-Katrine till sin tysta harm fann ingenting att anmärka.

“Det ser nästan ut som tant vore nöjd med mig,” log Gerda.

“Tag dig inga höga tankar, kära du! En fluga gör ingen sommar.”

“Se der är *den*,” nickade Gerda och slog till locket på den lilla smörbyttan, som skulle stufvas in i matkorgen.

“Så du handskas med en bytta!” utropade tant Ulle-Katrine förargad; “om hon inte spricker, är det lycka mer än konst.”

“Låt det vara *lycka*, lilla tant! Jag är så lycklig förut, att litet mer eller mindre gör ingenting!” och härvid tog hon den trumpna gumman om lifvet och svängde henne

flera slag rundt omkring, hvarefter hon helt lätt kysste henne på kinden.

Men mamsell Ulle-Katrine slog ikring sig med båda händerna som om hon haft en svärm getingar att freda sig för, undanbad sig alla upptåg och beskyldde Gerda för att nu hafva så tillskrynklat hennes renstrukna förkläde, att det såg ut som en disktrasa och fick tvättas och strykas om för att kunna begagnas. "Men," slöt hon, "så är det: genom slarf kan man förstöra en hel verld."

Och så försvann gumman i dörren till sin lilla kamare, dock ej fortare, än att Gerda hann observera en sak som tant Ulle-Katrine för ingen del velat hvarken visa eller tillstå: ett småleende.

Det finnes ingen jordmån så torr, att icke ett grässtrå kan spira upp derur.

Genom Gerdas själ flög en god tanke:

"Kunde jag alltid vara så der vänlig och glad, vore nog tant bättre. Men hennes vana att klandra och anmärka allt retar mig mer än skäligt. Jag skall dock försöka blifva annorlunda."

En timma derefter stod gamla kaleschen utanför dörren och Petter med nya vadmalskläder i sommarvärmen och ljusgul tvärklippt lugg satt på kuskbocken. Prosten i damrock och kaschett samt med sin tända pipa i handen klef upp till höger, mamsell Ulle-Katrine till venster och Gerda midt emot. Korg och ölbuteljer voro redan instufvade och ingenting glömdt, minst mamsell Ulle-Katrines förmaningar till tjänstfolket. Men det hindrade icke att hon i sista minuten hade att tillägga en hotelse till Bolla, om hon glömde kalfvarne, en för nittonde gången upprepade tillsägelse till Lotta, att akta på elden, en befallning till lill-Olle att hafva rensat ordentligt i trädgården tills hon kom hem, annars — "du vet..."

Ja bevars, Olle visste mer än väl hvad honom förestod, i fall han skulle fördrista sig att glömma hvad han borde minnas. Pigorna visste också hvad de visste, och hvilket inspirerade dem att, i detsamma kalesschen rullade bort, taga hvarandra i famn och i vild glädjeyra utföra en ringdans, hvilken afslutades med en af dem samtidigt och med stor färdighet utförd gest efter den bortrullande vagnen, hvilken gest var mamsell Ulle-Katrine tillegnad, men som det för hennes lynnes jemnvigt var väl att hon icke såg.

Hvad lill-Olle beträffade, skrattade han åt detta trefliga efterspel så grundligt, attsegelgarnet, som tjenstgjorde som hängsle, brast tvärt af, men han hade haft så roligt, att han icke lade förlusten på sinnet, utan skyndsamt förfogade sig till trädgården, fast besluten att taga tiden i akt, så att han sedan på qvällen kunde få vara med pigorna nere i folkstugan, då spå-Greta skulle komma, hvilket alltid var en gifven följd när Borekan någon gång lemnade sitt regeringsdistrikt.

Petter körde till en början helt sakta. Man hade lång väg och fick icke uttrötta kreaturen. Prosten såg, dagen till ära, ovanligt blid ut och bolmade ur sin pipa väldiga moln, hvilka den friska morgonvinden åtog sig att vidare föra ut i världen och förströ. Han talade om att det i dag var en glädjedag, så stor, att den uppvägde tio års saknad och uppoffringar, och derpå svarade mamsell Ulle-Katrine, att det var för eländigt med den gemena blåklinten, som alldeles förstörde rågen och att det var uselt af kyrkvärden, som ville vara en sådan storkaxe, att hålla så gro-piga vägar midt i sommaren, att man kunde bryta benen af både kreaturen och sig sjelf. Prosten såg på henne och undrade, om hon var skapad utan hjerta, men det samma hade hon en tid undrat om honom, hvarför hon ej brydde sig stort om hvad han tänkte, utan satt der och borrhade sina blickar i den gemena blåklinten, som anade intet ondt,

utan lyste i all sin fågling. Gerda deremot instämde af allt hjerta med prosten och talade om alla de lysande recensioner Vivan fått och som Gerda klippt ur tidningarne och gömt i en liten ask med förgyllda kanter, och under det hon talade kunde hon knappast sitta stilla. Omedvetet gungade hon upp och ned som en ros på sin stängel och hennes ögon glittrade som qvällens stjernor i ett djupt och mörkt vatten.

Slutligen kunde hon icke afhålla sig från en fråga, som redan flera gånger sväfvat på hennes läppar.

Hon vände sig alltså till mamsell Ulle-Katrine och sade: Är det verkligen möjligt, att tant icke det ringaste intresserar sig för vår lycka och för att återse Olivia? Nu slipper tant inte undan, utan måste besvara min fråga.“

Prosten såg ut att tycka om att ämnet blifvit väckt utan att han sjelf sagt något.

“Åh,“ sade mamsell Ulle-Katrine, “det lär ingen bry sig om hvad jag tycker eller inte tycker.“

“Frågade man väl annars?“ invände Gerda.

“Nå ja, bevars, det förstås, att det kan vara roligt nog,“ medgaf mamsell Ulle-Katrine, förargad att man bragt henne i detta trångmål, “men jag står vid hvad jag alltid sagt, att det är ett onyttigt lif, och att . . .“

“— Men då är det äfven onyttigt att fåglarna sjunga,“ invände Gerda, “och dock har Gud gifvit dem sångens gåfva — vill då tant klandra Gud?“

Prosten såg förtjust ut.

“Klandra Gud?“ upprepade mamsell Ulle-Katrine argt. “Så dumt du talar! Jag klandrar ingen, och inte är jag mycket hemma i mytologien, men så mycket vet jag, att fåglar äta insekter, och om de se'n sjunga på maten, så är det en bisak. För resten har jag ingen lust att lägga mig i skapelsen, men inte begriper jag hvarför menniskor finna någon ära i att härma djuren. Om en fågel sjunger, skall jag strax sjunga med för den skull?“

“Men om en fågel äter,” menade Gerda, “då äter tant med?”

“Det gör jag utan att begära lof af fåglarna eller taga dem till mönster; det är en helt annan sak; man äter för att uppehålla lifvet.”

“Och sjunger för att uppehålla humöret,” påstod Gerda. “För resten är jag mer än säker på att tant ej kan annat än hålla af de små fåglarna, om tant förnekar det aldrig så mycket.”

“Jag förnekar inte mina tycken, när jag har några,” påstod med stolthet mamsell Ulle-Katrine, “men jag rår inte för, att jag alltid funnit fåglar vara ena tanklösa varelser.”

“Ändå de äta insekter?” invände Gerda skälmskt.

“Jag vill inte tala med dig vidare, min kära Gerda,” afgjorde mamsell Ulle-Katrine, som alltid, då hon ej längre kunde reda sig, insvepte sig i sin värdighets styfva mantel.

“Se bara efter,” fortfor hon med en blick åt sidan, “att inte din sommarkappa släpar på hjulet. Det vore dig likt.”

Prostens min sade lika tydligt, som hans ord skulle sagt det: “hon skall vara en sådan ordningsmänniska, som hon är, för att man skall kunna stå ut med henne.”

En tystnad uppstod och varade länge. Under andra förhållanden skulle dessa tre så olika personer hafva tagit sitt parti och sofvit bort en god del af vägens längd, helst som dagen var varm, men nu hade hvar och en för mycket att tänka på. Faderskärleken och fadersstoltheten höllo prostens vaken; tanken på den älskade systemen och på ännu någon annan sysselsatte Gerda, och alla möjliga förtretligheter mamsell Ulle-Katrine. Hvad rättighet hade andra människor att blifva firade och skörda rykte och guld? Hade hon någonsin blifvit firad? Hade hon samlat penningar eller ära? Hade man någonsin brytt sig om henne för annat än den nytta hon kunde göra, de besparingar

hon kunde åstadkomma och den ordning hon vetat hålla? Hade väl han, den gamle midt emot, velat begripa, att hon som hans hustru skulle blifvit mycket bättre och blidare, än som hans hushållerska? Nej, och tusen gånger nej. Och vid tanken på alla dessa oförrätter blef mamsell Ulle-Katrine så vredgad, att hon måste resa sig och slå Petter i ryggen med sin parasollkrycka, så att han nära nära nog ramlat af kuskbocken:

“Håll raka vägen, menniska! du sitter ju och sofver som en stock,” påstod mamsellen.

“Sofver jag?” frågade Petter med oskuldens hela förvåning och vände sitt breda ansigte inåt kaleschen.

“Ja, visst sofver du,” vidhöll mamsell Ulle-Katrine ett par toner lägre, ty hon märkte af ett visst litet uppstigande moln på prostens panna, att hon gått något för långt i sin ifver för familjens välfärd. Och hon hade rätt i sin förmodan, ty prostens ton var ej synnerligen blid, då han bad henne öfverlemna åt honom att tillrättavisa Petter, när så behöfdes, samt åtnöja sig med att sköta de husliga tömmarne, dem han erkände att hon behandlade med sällspord skicklighet.

Det var sällan prosten tog den tonen mot sin respekterade hushållerska, men när det någon gång skedde, bragte det henne alltid till tystnad och till bättre humör äfven, förunderligt nog. Antingen var detta till följd af den aktning hon egnade den, som hade det modet att våga en dust med henne, eller flög genom hennes själ den tanken, att det *kunde* gifvas för henne en möjlighet att förlora sin plats, och det ville hon för ingen del. Liksom ett egensinnigt barn blir snällt och gladt till sinnes efter en undfången risbastu, då denna sällan vankas, så äfven med mamsell Ulle-Katrine. Hon tittade en stund på hängbjörkarne vid vägen och en annan på de fredligt betande hjordarne på ängen, försökte några oartikulerade ljud, som

skulle föreställa sång, och forskansade sig slutligen bakom sitt stora grå lärftparasoll samt sjönk djupare ned i vagnshörnet i akt och mening att somna, hvilket också lyckades henne till den grad, att hon vaknade först vid det att vagnen stannade vid den plats, der det var beramadt att man skulle äta middag.

Denna blef riktigt trefflig i gröngräset. Mamsell Ulle-Katrine var, jemförelsevis mot vanligt, sjelfva älskvärdenheten, klingade med prosten med sitt ölglas och gaf Petter på smörgåsen en ostskifva så tjock, att han blott med tillhjälp af sin förvåning mäktade gapa öfver henne och nu först började tro, att han verkligen sof och i alla händelser att han drömde.

Sedan lemningarne efter middagen blifvit ordentligt nedpackade och hästarne fått tillräcklig hvila och vatten, satte man sig åter upp, denna gång i allmänt godt lynne, och så rullade kaleschen vidare mot staden. Mamsell Ulle-Katrine började nu sjelf så vackert leda samtalet på det väntade stora nöjet och förmodade att hon ej skulle kunna undgå att blifva litet rörd vid att återse lilla Vivan, "fast sången i och för sig sjelf . . ."

"Nej, se så, lilla snälla tant," utbrast Gerda halft förskräckt, "börja inte nu igen, utan säg hellre, att sången är förträfflig, liksom Vivan, och Vivan liksom sången, och låt oss så alla vara glada och tacka Gud, att vi fått upplefva en sådan dag."

Mamsell Ulle-Katrine svarade med att peka på en grön fläck, som gräset qvarlemnadt på Gerdas ljusgrå sommarkappa, men hon yttrade ingenting vidare om hvarken fläcken eller sången. I denna hennes blidare sinnesstämning var det henne nog att hafva påpekat den förra och litet naggat på den senare.

Solen började bränna mindre hett och dammet kändes icke så besvärligt på den skogsväg man nu passerade.

En sakta vind satte trädens grenar i rörelse. Vagnens hjul, väl smorda, bullrade blott obetydligt. Man närmade sig allt mer och mer sitt mål. En nästan högtidlig stämning intog allas sinnen och Gerdas på morgonen så sprittande glädje upplöste sig i ett djupt vemod. Hon var alltjemt lycklig, men tyckte nästan att denna lycka kräfde en tår i stället för ett leende.

En liten bäck porlade derinnanför gårdet, och vid dess rand växte stora klasar förgät-mig-ej. Om hon vågat, skulle hon bedt prosten att Petter fått hålla, så att hon kunnat gå ur och plocka en hand full att hafva med sig till dagens drottning, men vagnen rullade vidare och Gerda fick blott i tanken plocka sina älsklingar.

Man svängde nu om en krökning af vägen och på något afstånd på andra sidan om diket syntes en enslig vandrare i landtlig dräkt och med kroppen starkt framåtlutad styra sina fjät åt samma håll som vagnen for fram. På ryggen bar han en liten rensel och på en käpp, hållen öfver ena axeln, hängde hans stöflar, dem han troligen mera tagit af sig af sparsamhetsskäl än därför att de generade honom. Det var en liten och spenslig figur, någonting midt emellan yngling och tomt, och gråklädd var han äfven. Då han hörde vagnens rullande stannade han, torkade svetten af pannan, lade stöflarna och käppen på marken och framtog ur bröstfickan något litet osynligt föremål, som han förde till munnen. Plötsligt ljödo klara toner öfver vägen; det var en glad och liflig polska, men den som blåst den, såg ännu icke upp. Han hade blottat sitt hufvud och stod der nu med mössan i hand, tydligen i afsigt att begära något för sin vackra polska.

“Nå så Gud förlåte mig,” utbrast mamsell Ulle-Katrine och reste sig till hälften från sitt vagnshörn, “tror jag icke att det är den odogan Sven Wandring!”

“Ja, verkligen,” sade prosten med ovilja. “Har han nu kommit derhän att han tigger till på köpet; det har han dock aldrig gjort förut.”

“Ack pappa, söta pappa, säg ingenting åt Sven,” bad Gerda med tindrande ögon; “kom ihåg hur kär han hållit både Vivan och mig!”

“Det kunde han ha' tid till, eftersom han aldrig gjorde något nyttigt,” förklarade mamsell Ulle-Katrine och tillade, tänkande inom sig på all förargelse han genom sitt slarf skaffat henne när han tjenade i prestgården, att om hon komme honom så nära, skulle hon hafva lust att “slå

mössan ur handen på honom, så den skulle dimpa i marken som en dödsdjuten kråka.“

“Ja tant kunde försöka!” utropade Gerda med blixtrande ögon och reste sig liksom för att skydda Sven, hvilken vagnen nu var helt nära.

“Se så, vackert, vackert,” afgjorde prosten. “Han skall hvarken ha' stryk eller pengar. Vi resa honom förbi och ingenting vidare.“

“Men han är trött, pappa, han har säkert gått långt . . .“

“I uselhet, ja,” menade mamsell Ulle-Katrine.

“Det vore bra mycket ädlare och bättre, att be' stackars Sven sitta upp och åka med oss,” yttrade Gerda fort och med tårarne i faggorna, i det hon ifrigt letade i sin lilla pirat.

I detta ögonblick var vagnen midt för vandraren.

“Blygs, odåga!” utropade gällt mamsell Ulle-Katrine, som satt åt den sidan, der Sven Wandring stod.

“Hm!” sade prosten så högt, att det skulle förtaga mamsellens ord, som yttrades samtidigt. Han tänkte nämligen på lilla Vivan.

“God dag Sven, käre, gamle Sven!” ropade Gerda så, att det hördes öfver allt det andra, och i det samma flög i Svens slitna mössa hela hennes lilla kassa, två silfverslantar, dem Sven tillika med mössan tappade af häpnad, när han såg hvilka de åkande voro.

I ilande fart rullade vagnen förbi, ty det bar nu utför en backe, men ännu sedan intet ljud mera hördes af vagnen, stod Sven Wandring qvar och stirrade på mössan och slantarne.

Slutligen tog han upp båda delarne, torkade med afviga handen en tår ur sitt öga och mumlade för sig sjelf:

“Att det just skulle vara de! Nu skall hon tro mig vara ändå uslare, än jag är, tro att jag är en landsstrykare och tiggare, som inte längre nöjer mig med att framkalla glädjen i ungdomens kretsar, utan drager land och rike omkring och tvingar den förstkommande att ge mig en slant, på det han må slippa höra mig . . . inte kan hon veta, att det i dag är första gången jag tigger — för att få medel till att höra *henne!*”

Länge runno Svens tårar, en och en, öfver den infallna kinden. Han hade sin lilla stolthet, äfven han. Men slutligen upphörde de, och i den stilla sommarqvällen ljöd än från en liten dunge vid vägen och än från någon kulle,

der Sven sökte några ögonblicks hvila, den kära, minnesrika melodien: »Djupt i hafvet på demantehällen.»

När klockan slog half sju i stadstornet, smög sig in om »tullen» en torftigt klädd vandrare, hvars vacklande steg utvisade att han gått lång väg. Med mössan djupt neddragen i pannan och käppen med stöflarna ännu öfver axeln, tog han vägen till en af de tystaste och aflägsnaste gatorna, der han försvann i ett så kalladt »qvarter», der vanligen traktens bondfolk vid marknadstillfällen och andra betydelsefulla högtider brukade taga in och »göra toalett» innan de begåfvo sig ut i hvimlet.

Vandraren var Sven, och han tänkte göra som de.

3.

I staden M:s till trängsel uppfyllda rådhusalong rådde en liflig stämning. För hvarje nummer, den frade sångerskan slutade, dånade applåderna så att de vackra, mellan pelarne upphängda girlanderna sakta gungade fram och tillbaka.

Det var också någonting att både höra och se. Tonerna kallade som klockor från en annan värld till stilla andakt, och pianissimot var som en andes hviskning. Sjelf stod hon der så enkel och ljuf med det rika svallet af ljusa lockar och med ingen prydnad på sin hvita dräkt. Men från hennes ögon utgick en strålgians, som uppvägde alla ädelstenar, och hennes leende var som då ett barn efter lång frånvaro återser sin moder. Djupt rörd satt gamle

prosten Ferner mellan landshöfdingen och »farbror presidenten», och om han stundom ej riktigt kunde urskilja lilla Vivans älskade drag, var det för den ovana dimma, som lade sig öfver hans ögon. Gerda var utom sig af förtjusning och begrep ej huru hon skulle kunna sitta stilla till slutet af konserten. Hon tyckte sig vilja flyga kring salen och jubla i kapp med den älskade systemens toner, och som hon ej visste något annat utlopp för sin känsla, kramade hon Borekans arm utan försyn.

«Skäms unge!» hviskade mamsellen, «och ha' mig inte att gallskricka midt ibland alla de här perlhönsen. Illa rangeradt för resten; inte så mycket som ett skynke för fönstren, utan solen skall sticka en rätt i ögonen; det är likt landshöfdingen, som då aldrig haft hufvudet på rätta ändan.»

Och härmed upptog mamsell Ulle-Katrine sin hemväfda näsduk och torkade sig i ögonen, skyllande på solen de tårar hon ej kunnat återhålla vid Vivans herrliga toner.

«Så roligt!» hviskade Gerda, som för andra gången i dag förnam att mamsell Ulle-Katrine hade ett hjerta, «nu ser jag att tant är omvänd!»

«Gud gifve det vore så väl,» hviskade mamsellen tillbaka, «då hade jag solen i nacken, i stället för i ögonen, och sluppe dina enfaldiga anmärkningar. Att de der ungtupparne, presidentens brorsöner, också skulle raka ned ända från Stockholm (härvid såg mamsell Ulle-Katrine förargad på tvenne unga män, tydligen löjtnanter, som sutto bakom presidenten). Nu skall väl det usla Fernebo vändas upp och ned för deras skull — tyst, nu börjar hon å nyo.»

Och hon gjorde så. För hvarje nummer tycktes förtjusningen stegras, och publiken bokstafligen höll andan, för att ej gå miste om en enda skiftning i dessa underbara toner, som med storm eröfrade hvarje hjerta. En fanns dock, som icke applåderade, det var Sveñ Wandring, som, tack vare sin tunna figur, kilat sig halfvägs fram i

salen och klifvit upp på ändan af en bänk vid en fönsterfördjupning, klädd i sin heldagdrägt, med hatten öfver bröstet och händerna hopknäppta öfver den samma. Med de tårfyllda ögonen oafvändt riktade på föremålet för alla sina känslor, sin ungdoms alla drömmar, stod Sven der, omedveten om tid och rum, känslolös för allt omkring honom, utom för tonerna, och det oöfvervinnerligt lycksaliga uttrycket i hans magra ansigte talade bättre än tusende applåder. Numret var slut, applåderna efter det samma förklingade och Olivia vände sig om för att, som vanligt mellan numren, gå ut i ett angränsande rum. Den annars så blygsamme Sven Wandring glömde nu allt, och för att ett ögonblick längre få njuta hennes åsyn, klef han ett raskt steg direkte upp i knäet på en nervsvag gammal fröken, som upphöjde ett genomträngande rop. Nu först vaknade Sven till besinning och bad så bevekande om förlåtelse och om tillstånd att få stå qvar på bänken, att fröhen lät nåd gå för rätt, synnerligast som endast ett nummer återstod.

Åter inträdde Olivia. Qvällsolens sista stråle föll på hennes gyllne lockar och hennes ögon öfverforo med ett visst drömmande uttryck salen. Sven såg henne nu tydligare än någonsin och tryckte hatten fastare mot sitt hjerta, liksom för att hämma dettas slag. Det dröjde länge denna gång innan Olivia började, men ändtligen hördes ett anslag från pianot och med fulla, varma toner sväfvade genom salen hennes ungdoms älsklingssång: »Djupt i hafvet på demantehällen». Sven släppte hatten och satte båda händerna för sitt ansigte, ty nu måste han gråta så hjertligt, så ljuft som när det första vårregnet droppar ned öfver den spåda grönskan. Så lycklig hade Sven ännu aldrig varit; han genomlefde på några ögonblick hela sin minnesvärda barndom; han sprang öfver ängarnes tufvor och öfver skogbevuxna höjder; han följde med små snabba

fötter bäckens glittrande vågor; han plockade maskrosor och ängsbollar, byggde kämpaborgar af småsten och skar skepp för världshafven ur en barkbit; han hörde trädens sus och fåglarnes qvitter; han lyssnade till hammarslagen från smedjan och såg huru gnistorna derifrån tändes och slocknade i den stilla nattluften; han plockade knippor af konvaljer och violer, han lockade på alla sina får och fick dem med sig så när som två... och slutligen lade han sig ned vid bäckens rand och såg huru stjernorna tändes, en efter annan, och speglade sig i det mörknande vattnet, ur hvilket en hög, dimomfluten gestalt sakta steg upp... Sven kände honom igen på harpan och vemodet — det var Necken, som sökte sin brud och sökte henne förgäfvos — alldeles som Sven, ty som hans brud skulle hans ungdoms älskade aldrig möta honom här i lifvet, och just som han för första gången begrep sig sjelf och sina känslor, bortdog Olivias sista, darrande ton och det blef för några sekunder alldeles tyst i salen. Snart förbyttes dock denna tystnad i ett bifallsrop, som tycktes aldrig vilja upphöra, och den ena blombuketten praktfullare än den andra regnade ned öfver den unga sångerskan. Sven hade inga blommor, och om han äfven hade haft några, skulle han ej egt mod att kasta dem för hennes fötter och derigenom må hända draga uppmärksamheten på sin obetydliga person.

Alla skyndade nu, med fara att trampa ned hvarandra, ut ur salongen för att få se en skynt af sångerskan då hon steg upp i vagnen, ty man hade sport, att hon skulle åka i landshöfdingens vagn upp till hans residens, der hon skulle stanna med de sina öfver natten, för att först dagen derpå åtfölja dem hem.

Lyckan gynnade Sven, så att han kom helt nära vagnen, en plats, den han oaktadt sin fattigdom ej skulle velat försaka för något pris. En liten stund derefter syntes Olivia stödd på landshöfdingens arm, och omkring dem en hel

grupp, bestående af Ferners, stadens mera framstående personligheter, presidenten och hans båda brorsöner. Landshöfdingen räckté Olivia sin hand, för att hjälpa henne upp i vagnen, satte sig sedan vid hennes sida och ämnade just ropa åt kusken: kör! då ett gladt utrop från Olivia kom honom att dröja ett ögonblick. "Sven, käre Sven, hvad ser jag!" hördes Olivias klara stämma, och hon utsträckte båda sina händer mot sin barndomsvän, som hon just då varseblifvit. Med glädjen tindrande i de ärliga ögonen kom Sven fram ur folkmassan, som genast lemnade honom plats, så snart den märkte att Olivia ville tala vid honom. Olivia yttrade emellertid ett par ord till landshöfdingen, som nu äfven med ett visst intresse betraktade den tunna skepnaden, som trädde fram ur hopen. Nu var han ända inne vid vagnen.

"Du kära, trofasta själ!" log Olivia och fattade med båda sina händer om den magra hand Sven blygsamt räckte öfver vagnsdörren, "vet du, att näst de mina har ingen syn varit mig kärare se'n jag kom hem, än denna. Minnes du ännu vår herrliga barndom, Sven?"

"Tills hjertat brister!" hviskade Sven med en ryckning kring läpparne, som visade, i hvilket upprördt tillstånd hans inre befann sig. "Och tack skall . . . skall hon ha' för hvar ton i dag, lilla Vi . . . mamsell Olivia! Sådant har jag aldrig hört utom i drömmen."

"Du har då hört mig, Sven?"

"Skulle jag inte det? Läst i bladen att hon skulle komma . . . kunde ingenting hindra mig, utom döden . . ."

"Och du är nöjd?" frågade Olivia med djupaste allvar, som om hon haft framför sig den grundligaste kritikus.

"Jag står inte ut att tala om'et, en gång," var Svens omdöme, åtföljdt af två klara tårar, som framkallade Olivias egna. Hon vände sig till landshöfdingen och yttrade varmt: "många hafva rest land och rike omkring och skördat guld

och ära utan att äga på långt när så djupt musikaliskt sinne och ett så varmt poetiskt inre som Sven Wandring. Men han har också sin stora publik som förstår honom och som han förstår, och — noga räknadt, hvem har mera!“

“Sven,“ fortsatte hon, “i morgon bittida skall du passa på när vi fara hem; jag vill att du skall följa med, ty jag har mycket att tala vid dig om. Och nu farväl! — Gud välsigne dig!“

“Farväl,“ nickade Sven och drog sig tillbaka, beskådad och afundad af samma hop, som nyss förut ej bemärkt honom mera, än man bemärker ett dun, som föres af vinden.

Men Sven var också föga eller intet känd af städernas befolkning, ty han fruktade mindre ett getingbo än en marknad, och sjelf kände han endast till städerna derigenom, att han var tvungen att ibland passera dem på sina långvandringar.

Alla resenärerna företogo följande dagen hemresan till Fernebo i det ljufligaste lynne, — alla, utom naturligtvis mamsell Ulle-Katrine, som drogs med hiskliga hushållstankar. Hon hade velat förinta farbror presidenten och hans båda löjtnanter, hvilka i fulla fjorton dagar tänkte hedra Fernebo med sin närvaro. Liksom icke jorden vore stor nog för sådana högheter, utan att de nödvändigt skulle kvartera in sig på en liten prestgård i landsorten och sätta myror i hofvudet på folk som hade ledsamt nog ändå! Denna dag hade mamsell Ulle-Katrine gerna »sett från sin runstaf tagen», ty bara hela raden af vagnar — tre stycken — var henne en styggelse. Först reste presidenten och prästen med en af löjtnanterna, derefter Olivia och Gerda med den andre och — till råga på mamsell Ulle-Katrines förargelse — Sven Wandring på kuskbocken, och sist hon sjelf i en »enspannare» med diverse korgar och kaggar instufvade rundt omkring benen, så att hon satt nästan som i press. Kan hända var det äfven der-

för som hon jäste öfver en smula. Och en »ogudaktig kurtis» var det på vägen mellan löjtnanten och de unga damerna, helst Gerda, det bemärkte mamsell Ulle-Katrine nog, men hon tänkte »min själ sjunga ut» när hon kom hem, ty öfver Gerda skulle hon väl ändå hafva något att säga, då hon så länge varit henne i mors ställe. Höllo väl de unga munnen i två minuter? Var det icke en konversation och ett skratt och ett lif, som kunde reta en allvarlig människa till gallfeber. Andra minnen hade hon från sin ungdomstid, delad mellan bobinerna, köket och en sedesam snegling på adjunkten i hennes fars hem. Men nu för tiden ville hon ej stiga upp för ungdomen sedan hon väl en gång satt sig. Att Olivia, sedan hon flackat världen omkring, var värre än en hedning, hvilket mamsell Ulle-Katrine tog för afgjort, det var en olycka, som väl ej stod till att hjälpa, men åtminstone skulle hon, mamsell Ulle-Katrine, försöka rädda Gerda från inflytandet af ett så dåligt exempel.

Mamsell Ulle-Katrine kom sig emellertid ej för att »sjunga ut» de båda första dagarne, då brådskan var som störst, och hon hade dessutom för sina ypperliga anrättningar fått så smickrande loford af presidenten, att hon var vid ett jemförelsevis älskvärdt lynne. För Olivia hade hon en viss respekt, då hon såg huru uppuren denna var af alla, och Gerda gjorde underverk i kök och källare, mellan det hon sällskapade med de främmande. Mamsellen hade således ingen anledning till särskildt missnöje, synnerligast som pigorna under denna kritiska tidpunkt fördubbade sin förmåga, visserligen af fruktan, men det var mamsell Ulle-Katrine aldeles detsamma, endast hvad som skulle göras blef gjordt.

Det var i qvällningen på andra dagen. Sällskapet på Fernebo, som för att njuta af landtlifvets fröjder hade frihet att gå och komma efter behag, hade spridt sig åt olika

håll. Presidenten och prosten sutto i en af trädgårdens vackra bersåer och talade politik, den ene af löjtnanterne försökte sin lycka på fiske och den andre sin såsom *cavalier servant* hos Gerda, hvilken han egnade en oförstådd beundran.

Men längs stranden af Elfviken gingo Olivia och Sven Wandring, icke hand i hand som fordom, men sida vid sida och med själen full af ljufva barndomsminnen. Slutligen kommo de till kullen med hängbjörkarne, der de fordom så mången gång, trötta af dagens lek, slagit sig ned till hvila.

“Låt oss sätta oss här, Sven,” föreslog Olivia.

“O Sven, käre, gamle Sven,” började Olivia och blickade med hänryckning utåt vikens klara vatten med dess omgifning af lummig grönska och mossiga hållar, “hvad hemmet är ljuft och hvad allting här är soligt och belgdagslikt, som om frid vore lyst deröfver.”

“Hm! . . . Men för den som sett så mycket annat grannt i världen,” menade Sven, “vore väl ändå Fernebo inte det förfämsta.

“Jo, det allra skönaste, det allra bästa!” bedyrade Olivia varmt. “Men det är sant,” tillade hon leende, “jag glömmer, att du är ett slags kosmopolit . . .”

“Är det något dåligt?” undrade Sven ödmjukt.

“Inte hos dig, Sven. Der är det bara en sorts poetisk oro, som tvingar dig att vistas än här, än der.”

“Ja, jag har mången gång undrat öfver’et sjelf, men det står nock inte att hjelpa,” menade Sven filosofiskt. “Men säg mig, lilla mamsell Vivan, har hon funnit nu på sin färd hvad andra söka fåfångt både borta och hemma — lyckan?”

Olivia svarade ej genast. “Det är ett underligt lif, detta sångarlif,” började hon slutligen, “och icke utan sitt stora behag. Att, hänförd sjelf, hänföra andra och blifva

hyllad och uppburen, blomsterströdd och nästan afgudad medför en sorts berusning, en förtrollning, hvilken låter öfver lifvet stråla ett skimmer, som är bra nog likt verklig lycka, men — som icke torde vara det. Också medför ett sådant lif stora frestelser till fåfänga.“

“Väl icke för ett sådant sinne, som . . . som . . .“

“Jo, just som mitt, Sven. Och bästa beviset derpå är att jag ej skulle vilja återgå till hvardagslifvet nu mera.“

“Ja, en ä' sådan en ä'“, upplyste Sven med en suck, “och det skulle inte lika en fågel, att som en mask fästa sig på ett kålblad. Tänk om jag tordes fråga mamsell Vivan om en sak och hon inte blefve ond på mig för det?“

“Du får fråga om allt hvad du vill, Sven!“

“Hon är väl inte trolofvad med någon hertug eller förste eller någon tocken-en?“

“Nej, kära Sven, visst inte! Skulle det gjort dig glad?“

“Usch då!“ svarade Sven med en sådan ljusning i sina drag, att Olivia leende såg på honom.

“Men om jag derigenom blefve lycklig, Sven?“

“Ja, då,“ sade Sven långsamt, “finge en finna sig — i att aldrig få se'na mer, för skam vare den, som inte skjuter vännens lycka före sin egen.“

“Du är dig lik, trofaste Sven! Lik till ditt inre, men till ditt yttre — har du varit sjuk, efter du är så blek och genomskinlig?“

“Åh nej, lilla mamsell Vivan, hon vet ju att jag var ett 'spinkeverk' från början, och så ha' väl sol och vind och mångahanda tankar gjort sitt till, att icke tala om, som hon sjelf nyss sade, den 'poetiska oron', som ju skall betyda det samma som mina långvandringar.“

“Skall du inte fråga mig om ännu en sak, Sven?“

“Och hvad skulle det vara?“

“Om jag är rik, till exempel?“

“Det har jag hört förut att hon är. Men det gör det samma för mig.“

“Hvem vet ändå, Sven? Om jag nu vill ge dig någonting, som du just tycks kunna behöfva.“

“Hvad skulle det vara?“ undrade Sven. “Två ombyten kläder har jag och en ny näfverbit får jag af skogen så ofta jag vill.“

“Naturfilosof!“ utbrast Olivia och log emot den lycklige Sven, “vet du ingenting som du behöfver?“

“Ingenting — och minst *nu*.“

“Men när återseendets glädje är slut, när jag är borta, och om jag aldrig mera kommer tillbaka — och det *kan* ju hända — då, Sven, kommer du att vandra husvill som förut; från by till by, från dal till dal, tills du en gång blir gammal och ej mera förmår; hur skall det gå?“

“Som det går sparfvén när han qvittrat ut: han faller till marken.“

“Men han har dock innan dess haft ett bo, ett eget litet näste — och det är just ett sådant jag vill skänka dig. Jag vill att du skall hafva din egen lilla stuga som ett minne af din barndomsvän. Jag vill veta, att när din ålders dag kommer, du ej skall vara utan tak öfver hufvudet.“

Sven svarade icke strax, men efter en stund lyfte han sina ögon till Olivia och allt hvad i ett menniskohjerta kan rymmas af kärlek, tacksamhet och beundran afspeglade sig deri. Slutligen fann han ord för sina tankar:

“Jag skall aldrig glömma't, Vivan lilla, *aldrig*, att hon velat ge mig en sådan värdefull skänkas, och hon må tro mig eller ej, men om jag kunde tjena henne med min sista blodsdroppe, så gjorde jag det, men...“

“Men?“

“Stugan kan jag inte taga emot.“

“Så du öfverraskar mig, Sven, — och hvarför inte?“

“För det skulle vara lika som ett *band* på mig och det skulle aldrig gå väl. Om jag vore husägare“ — här log Sven så godt, — “finge jag väl för skams skull hålla mig hemmavid min mesta tid, och det *kan* jag inte, ser hon, Vivan lilla! Är jag glad, måste jag ut och se folk och fröjda dem med min näfverbit, och är jag ledsen, måste jag också ut, men då i villande skogen; — mig passar därför inte en sådan stor skänkas, eftersom jag ändå inte hvarken är eller blir en *riktig* människa.“

“Det hjälper inte, Sven, du måste taga den,“ envisades Olivia. “Du behöfver inte ett grand mera hålla dig hemma för det. Du kan låta hvem du vill bo i stugan tills du en gång blir trött och vill draga derin sjelf. Är du nöjd med det vilkoret?”

“Blir hon ledsen annars?”

“Riktigt ledsen, Sven!”

“Det får hon inte bli; jag får väl i Guds namn ta’ stugan då och — *tack!* jag säger inte mer! . . .“

“Inte jag heller, men det säger jag af hjertat. Jag vet nu att min skogsfågel har ett bo att flyga till när qvällen och skuggorna komma. Du har gjort mig glad, Sven, och du skall komma ihog först och sist, att du ej är på något sätt bunden genom gåfvans emottagande.“

“Det är godt,“ svarade Sven enkelt, “ty det kan jag inte lida.“

“Och så,“ sade Olivia, nästan forläget, “får du ej vägra att ta’ emot en liten handpenning för dina små behof.“

Öfver Svens bleka kind drog en högröd flamma.

“Trodde jag inte det,“ utbrast han smärtsamt, “att de ha’ talat om, att jag . . . men jag säger henne, Vivan, och det får hon tro, att jag aldrig tigt hvarken förr eller sedan — det var för att få medel att höra henne, och för det målet skulle jag kunnat göra hvad som helst som icke var brottsligt . . . herre Gud, att man skall vara en sådan usling, att de ska’ *kunna* tro en om hvad som helst!“

“Käre Sven, blif ej så ledsen! Har jag ej *alltid* trott dig? Jag gör så nu äfven. Och icke menade jag något illa med mitt tillbud. Vi skola emellertid ej vidare tala derom!”

“Tack för det löftet! När jag blåser mina dansar för ungdomen vid gillena, ta’r jag min slant och min traktering och tror att det är min rätt. Mera behöfver jag inte för att draga mig fram och mera vill jag ej heller ha’. Den enda rikedom jag inte kan undvara är *friheten*.”

“Det vore synd att beröfva dig den,” medgaf Olivia.

De började nu att afhandla helt andra ämnen och bland dem Gerdas framtid. Olivia var särdeles glad åt hennes tilltänkta förbindelse med den unge presten, som hon träffat aftonen förut och som mycket behagade henne. Hon omtalade nu för Sven, att Gerda skulle följa med upp till Stockholm och der tillbringa vintern hos presidentens, en anhållan af denne, som prosten ansett sig ej kunna afslå och hvaråt Gerda sjelf i grunden var ganska förtjust, ehuru tanken på skilsmessan från hennes hjertas vän göt en droppe malört i fröjdebägaren.

Men den som icke var förtjust åt förslaget, var Sven.

“De kollra bort henne,” menade han och skakade på hufvudet. “Den der unge lyttnanten . . . nej, vet hon, Vivan, det skulle hon inte gå in på.”

“Vi kunna ej neka, Sven! Besinna för huru mycket vi ha’ den karlen att tacka!”

“Ja, det är så det, men jag menar också att det blefve öfverbetaldt, om Gerda derfor skulle ge hela sin lycka. Och hon är så obetänksam, så ifrig af sig . . .”

“Men om ej hennes kärlek pröfvas, vet man väl då hvad den är värd?”

“Lagom prof är bäst, tror jag, för tockna lynnen. Stannade hon qvar här till hon blefve pastorns brud, skulle ingen grannlåt sticka henne i ögonen sedan, men nu — ho kan veta?”

“Löftet är gifvet och kan icke återtagas,” sade Olivia sakta. “Men när hon återkommer, Sven, vaka då öfver henne som hittills. Ingen har sådan makt öfver henne, som du. Tala med henne om mig, det skall styrka och leda henne. Jag skall också skriva ofta.”

“Gör det,” bad Sven allvarligt. “Mig skulle det mäktiga bedröfva, om hon skulle svika pastorn, för hans kärlek räcker för lifvet, det vet jag, och med en sådan der spelevink som lyttnanten skulle hon inte bli nöjd i längden; dertill har hon för mycket kärna, om jag så må säga, för jag känner henne som liten och stor.”

“Vi skola hoppas det bästa, käre Sven,” sade Olivia i det hon reste sig upp. “Kom nu,” fortfor hon, “och följ mig till trollstenen och kämpaborgen — vi måste återse alla dessa kära ställen, som spelat en så stor roll i min barndom och sedermera varit så ofta i mina tankar, då jag farit världen vida omkring!”

Öfverallt vandrade de omkring, med vemod och glädje beskådande de oförgätliga ställena, och Sven tänkte inom sig sjelf att han nu var så lycklig, som man väl blir det endast en gång i sitt lif. Solen började redan så småningom sänka sig, då de ännu stodo på den kulle, der kämpaborgen var belägen och hvarifrån de sågo ett stycke af Elfviken guldglänsande skimra fram. Då uppstämde Olivia en vacker tysk romans om en borgfröken och hennes trogne page och tyckte nästan att den bilden nu hade sin motsvarighet. Sven förstod icke orden, men med sammanknäppta händer lyssnade han till dessa toner, som för honom voro inbegreppet af all mensklig fröjd, och länge, sedan de tystnat, satt han orörlig med hufvudet nedlutadt i händerna, liksom fruktade han att genom en blick på den yttre världen bryta den ljuftva förtrollning, i hvilken han var bunden.

Han väcktes till medvetande genom ett sakta slag på axeln af Olivias hand.

“Kom nu, Sven, det blir sent och vi måste gå hem.”

“Jag kommer; jag skall följa henne hem, men sedan går jag ut för mig sjelf ett litet vippande... en kan inte godt hålla sig inomhus en tocken qväll... tusen röster tala från vassen, buskarne och viken; det är som en midsommarsvaka. En blir så konstig i själen och längtar bara efter ett par vingar.”

Tysta skredo de båda vännerna vid hvarandras sida fram mot prestgården, hvars fönster brunno i aftonsolens glöd.

Utanför huset satt hela det öfriga sällskapet församlat, men många voro ej orden som vexlades, ty den stilla, sköna aftonen stämde allas sinnen till inre betraktelser och ett ljuft vemod. Till och med de annars så glada löjtnanterna rönte inflytandet af denna naturens sabbatsstund och ritade helt stilla kabbalistiska figurer i sandgången med sina promenadkäppar. Då Olivia nalkades med sin riddare, blef det emellertid genast liffigare, och Gerda och löjtnanterna stego upp för att gå dem till mötes. Sven hade i hast blifvit en helt intressant personlighet och visades en välvilja och en uppmärksamhet, hvarom han förut i sin blygsamhet aldrig kunnat drömma. Den enda, som icke »lät sig bedåra», var mamsell Ulle-Katrine, hvars ovilja för honom tycktes tilltaga i proportion som de andra uppmärksammade honom.

Från köksbordet, der hon just höll på att garnera spenatkarotterna, hof hon i detta ögonblick upp sina ögon och fick se det ovärdiga föremålet komma vandrande vid sidan af Olivia, alldeles som om han varit en riktig kalvaljer.

“Tvi för tockna fasoner,” halfnumlade hon för sig sjelf, “att stryka skog och mark omkring med en sådan eländig krake! Men min själ jag ger honom en enda

matbit i qväll, om han vore så tunn till, det skall jag bli man för!"

Som om Sven Wandring hört hennes hotelse, stannade han på gången, lyfte förnadsfullt på mössan för hela det förnäma sällskapet och aflägsnade sig innan ännu Gerda och löjtnanterna hunnit fram till Olivia.

"Så, att han hade det vettet!" brummade mamsell Ulle-Katrine. "Jag väntade att få se honom slå sig ned bredvid presidenten på gungan och skaka hand med löjtnanterna. Den odågan har ingen försyn nu för tiden. Nå, Kajsa! somnar du öfver skinkan? Ser du inte att jag har spenaten färdig! Äta kan di," mumlade hon vidare, "om di också simmade i hvad di kallar poesi upp till hakan."

Efter ett par timmar låg Fernebo försänkt i sömnens och drömmarnes sköte. Presidenten rörde sig i en lysande hofcirkel, löjtnanterna voro med i en stor revy för kungen, Olivia var åter barn och sprang med lösta lockar genom skog och mark, prosten gjorde den nye adjunkten i grannsocknen till jan, Gerda sysslade i ett litet fridfullt komministerboställe och mamsell Ulle-Katrine skulle hafva stor middag för femtio personer, men var ej människa att få tag i kycklingarne som skulle slagtas, kunde aldrig blifva färdig, och trätte förgäfves på pigor och pojkar.

Men högt öfver kullarne vid Elfviken steg månen upp i stilla glans och belyste ett blekt och lyckligt ansigte, och ljufliga toner klingade genom den lätta nattluften. Det var Sven Wandring som blåste för furorna och de mossiga hållarne, blåste jublande variationer till det stora tema af lycka som fylde hans själ.

4.

Ett år hade förflutit. Fernebo stod åter i yppig sommargrönska. Hällarne bjödo solstrålarne till lek på sammetshyenden, Elfvikens klara vågor speglade himmel och strand, björnbärsbuskarne vid trollstenen stodo öfver-snöade af blommor, och fjärilarne jagade hvarandra öfver ängar och tufvor.

Åter hade Fernebo främmande. Det var den ene af de båda löjtnanterna, som, redan förra sommaren bländad af Gerdas skönhet, den han under vintersäsongen i Stockholm fortfarande hyllat, nu kommit på ett åtta dagars besök för att höra "huru lilla kusin Gerda befann sig efter sin återkomst till landet."

Huru Gerda befann sig?

Visste hon väl detta sjelf! Till helsan fullkomligt väl, att döma af rosorna på hennes kind, hvilka blommade i kapp med dem i trädgården. Men till det inre — ack! Sven Wandrings varning till Olivia, att ej släppa Gerda ifrån hemmet, hade icke varit obefogad. Hennes skönhet var allt för strålande, att ej blifva föremål för beundran hvart hon drog fram, och den enkla prestdotren hade varit frad i hufvudstadens finare kretsar, mera än hvad hennes lätt mottagliga, något fäfänga sinne tålte. Hon hade en hel vinter varit modern, och om hon derunder någon gång glömt att läsa sin aftonbön, hade hon deremot alltid kommit ihåg att räkna sina triumfer. Den ena dagen sade hon till sig sjelf, att hon skulle vilja lemna denna trollkrets, medan ännu var tid, och skynda hem till det tysta Fernebo och till det hjerta, som med oförminskad kärlek klappade för henne; den andra stunden tyckte hon sig

aldrig kunna lefva skild från dessa tjugande fester, der hon var rosen bland blommorna, lågan bland gnistorna, dessa promenader och spektakler, som kommo henne att glömma att någonting sådant som tid fanns till, och slutligen detta fina smicker, dessa väl sagda artigheter, som likna heliotropens ljufva men qväfvande doft.

Bland alla hennes beundrare hade ingen varit varmare och trägnare än den nuvarande gästen på Fernebo, Gerdas slägtinge på mycket långt håll, löjtnant Gösta M. Släktskapen med presidentens lemnade honom äfven tillfälle att oftare än andra omgifva föremålet för sin beundran, hvilket syntes honom afundsvärdare ju mera det väckte äfven andras beundran.

Gerda märkte till sin egen fasa — ty hon *ville* vara trofast — huru den unge prestens bild der nere i hemmets bygder blef allt mattare, då hon någon gång ransakade sitt hjerta. Det var i sådana stunder hon ville resa hem — det var i en sådan stund hon ändtligen reste, då lärkan slog sin första vårdill i skyn och blåsipporna tittade upp bakom tufvor och smältande drifvor.

Hon återsåg sin trolofvade — ty det var han ju dock inför Gud och henne — men var det väl honom hon såg, var han verkligen så förändrad, som hon fann honom, eller var det hon sjelf, som var så annorlunda? Detta blida, milda ansigte, som hon en gång funnit så tilltalande — hon fann det nu enformigt, och denna röst, visserligen öm och hjertlig, men aldrig vibrerande i en varmare ton — sådan hon för väl mindes *kunde* finnas — ja, hon fann den icke stort behagligare än ansigtet . . . hon ryste för sig sjelf och hennes handtryckning blef kylig, hennes leende tvunget. . . . Flera dagar förgingo sedan, under hvilka han icke besökte Fernebo, och när han slutligen kom, var han så stel och tillbakadragen, att Gerda med sitt häftiga, nyckfulla sinne skyndade bort från hem och gäst ut i skog och lun-

dar, der hon dref omkring lika ihärdigt som sjelfva Sven Wandring. Sven, ja! Gerda önskade tusende gånger att hon haft denne bepröfvade vän i sin närhet, men på hela detta år hade hon icke sett en skymt af honom. Presten hade efter den stora tilldragelsen med Olivias besök återfallit i sitt vanliga sträfva lynne och mamsell Ulle-Katrine var vresigare än någonsin samt påstod, att Gerda efter sin Stockholmsfärd var ett värdigt motstycke till hennes afsky, Sven Wandring.

Missnöjd med sig sjelf, sin omgifning och det närvarande, lefvande blott i minnet af det förlutna, var Gerdas inre i beständigt uppror. Då begärde den unge presten en afton att få tala några ord enskildt med henne. Gerdas hjerta klappade häftigt. Skulle väl hennes hela framtid i detta nu grundas; skulle den, åt hvilken hon en gång sjelfvilligt gifvit sitt hjerta, lösa henne från hennes löfte, och, om så blefve — huru skulle hennes öde sedermera gestalta sig?

De sutto vid hvarandras sida, hon och den unge presten, vid stranden af Elfviken. Hans ögon sökte hennes, som dock voro fästade på de vexlande vågorna.

“Gerda, min goda, kära flicka,“ började han slutligen med låg, något upprörd stämma, “mig synes att allt mellan oss icke är som fördom och att vi måste säga hvarandra ett allvarligt ord.“

“Du säger aldrig andra,“ svarade hon litet häftigt.

“Du hörde dem dock gerna förr, men du har under din bortovaro hört andra och gladare. Jag anklagar dig icke, men — jag önskar du aldrig varit från hemmet!“

“Också du! Det är som om jag gjort något riktigt illa. Ni ville väl alla att jag i evighet skulle suttit här på Fernebo och förvittrat som ett snäckskal på stranden, sköljdt af de entoniga vågorna.“

“Det kunde må hända varit lika bra som att likt en spån drifva omkring på ett oroligt haf, för att slutligen försvinna deri.“

“Olycksprofeter äro ledsamma.“

“Vi skola ej säga hvarandra bittra ord, Gerda. Du vet, att jag sjelf mången gång tvekat vid att erbjuda dig dela min obemärkta framtid. Du har varit modig förut, men — du är det icke mera, och just emedan jag älskar dig så högt, afsäger jag mig i detta nu den lycka, hvarom jag en gång drömde. Du är för lysande, för rikt begåfvad för att bli hustru åt en fattig landtprest; det är i salongerna du skall göra lycka. Jag borde funnit det förut och anklagar också ingen annan än mig sjelf.“

Gerda teg.

“Jag har,“ började han åter, “sett föga eller intet af stora världen, men jag kan begripa, att jag bland dess lejon skulle göra en slät figur. Om nu ditt unga hjerta blifvit intaget af någon bland dem — rår du väl så mycket därför, du liffiga, oerfarna barn! Men jag vore mer än straffvärd om jag ej återgafve dig din frihet, ditt lugn, om jag bunde dig vid min obetydliga person.“

“Du tyckes sjelf vara särdeles angelägen om *din* frihet,“ svarade Gerda med någon bitterhet.

“Gerda!“ utbrast mildt den unge mannen, “hur kan du ha hjerta att säga så?“

Nu var hans ton så varm, så innerlig, att Gerda måste se upp i hans ansigte. Och vid det hon så gjorde, smälte isen kring hennes hjerta och fylde med tårar hennes ögon. Honom, som hon på sätt och vis varit otrogen, som hon plågade och marterade genom sin nyckfullhet, som hon nästan tvingat att afsäga sig hoppet om lycka, satt han icke der med af kärlek strålände ögon, färdig dock att offra sig för hennes sällhet, ty hon visste allt för väl att det var ett offer, då han återgaf henne hennes

löfte — och för hvem ville hon å sin sida offra honom? För en ung man, som hon känt några månader, om hvilken hon blott visste, att han dansade väl, hade ett elegant sätt och en förmåga att säga qvickheter, som framkallade bifallsleenden i salongerna!

Det var som om en blixst slagit ned i Gerdas själ och upplyst allt der inne: tomheten i det lif hon fört, fullheten i det hon höll på att afsäga sig. Liffig som alltid, räckte hon båda sina händer åt den unge mannen och hennes ton var ödmjuk då hon hviskade: "förlåt, o förlåt och glöm! Mitt hjerta har aldrig upphört att älska dig, men mina sinnen ha' bländats af glansen — kan du, vill du älska mig som förr?"

En glädjestråle sprang upp i hans öga men slocknade snart. Han teg en stund stilla, men hans röst var lugn som vanligt, då han svarade:

"Älskar dig gör jag alltid, men jag vill ej begagna mig af din godhet i detta ögonblick; du skulle kanske ångra den i det nästa, ty du är nu upprörd, och då bör man aldrig besluta något. Jag beger mig nu hem och återkommer ej hit förr än om fjorton dagar. Ransaka under denna tid ditt hjerta och frukta framför allt ej att säga mig sanningen. I mig skall du alltid finna en vän, aldrig en domare."

"Jag tackar dig," svarade Gerda med lågande kinder och rösten darrande af förtrytelse, "men jag kan vara min egen både vän och domare."

Och i ilande fart vände hon sina steg mot hemmet, utan att mera bevärdiga med en enda blick den otacksamme, som »försmått henne».

Den unge presten satt tankfull qvar och såg huru vågorna stego och föllo. Sådant var också hennes sinne. Men han visste derjemte, att då dettas vågor lade sig, kunde ingen i sitt djup så återspegla himlen som hon.

Det var bara fråga om huruvida dessa vågor mera skulle jemna sig för honom.

Med en suck steg han upp och vandrade långsamt genom den lilla skogsstigen mot hemmet till, under det qvällens skuggor alltmera tätnade omkring honom.

Det var morgonen derpå som Gerda, just då hon stod framför den lilla fyrkantiga spegelbiten uppe på sitt rum och rullade upp sina lockar, hörde en vagn köra upp i alléen. Hon tog ett steg fram till fönstret, just som vagnen höll framför trappan, och vid det hon såg hvem den främmande var, öfvergöts hennes ansigte af en purpurglöd som täflade med morgonrodnadens, och hon måste draga ett djupt andedrag för att skaffa sig luft. Det var han, löjtnant Gösta, som kom — för hennes skull och för ingen annans, det kunde hon begripa. Gerda kände sig på samma gång glad och beklämd: hon jublade öfver detta angenäma afbrott i den hvardagliga tråkigheten och hon önskade honom hundra mil bort. Hennes ögonblickliga omsorg var emellertid den att kunna i sin välkomsthelsning nedlägga en god värdinnas artighet, hvarken mer eller mindre, och just som hon beredde sig att åt sitt ansigte förläna ett höfviskt lugn, rycktes dörren upp och — mamsell Ulle-Katrine inträdde, gnistrande, blossande och med en teint som gick i gröngult.

“Hvad sa' jag i fjol, då den der dumma Stockholmsresan företogs?” började hon. “Jo, precisit hvad som inträffat, nemligen att Fernebo, förut ett hederligt hus, skulle bli' en röfvarkula, och det slog in. Der är en bandit der nere, som söker sitt rof. Gå ned och tag emot honom du, det är ingen närmare till det. Fy för en sådan ungdom! Jag skulle skämmas om jag vore som du!”

“Jag skäms också — men för ålderdomen,” svarade Gerda lugnt och gick förbi gumman och ned att taga emot löjtnant Gösta, som strålade af återseendets fröjd.

Prosten var också idel solsken; äfvan han fägnades åt ett sådant afbrott i sin enslighet, och nu förflöto några glada dagar på Fernebo, trots mamsell Ulle-Katrine's miss-humör, som dessutom alltid var värst i början. Det störde för öfrigt aldrig husets ordning, och ingen kunde säga, om mamsell Ulle-Katrine sjelf var aldrig så het, att hon någonsin svedt en maträtt.

Löjtnant Göstas ögon talade allt mera ett språk som ingen, minst Gerda, kunde missförstå. Men hon fruktade att han skulle kläda det i ord, ty hennes inre var alltjemt tveksamt, och den unge prestens sorgsna, milda blick framstod oupphörligt för hennes minne. Hon visste hvad och hvem *han* var; alla talade om hans stora värde, hans jemna, vänliga sinne, hans varma deltagande för andra, synnerligast de lidande. Hon mindes huru ofta de talat om att lefva här nere så, att deras förening kunde fortfara i ett högre lif. Skulle hon väl kunnat tala så med Gösta, i fall han varit hennes trolofvade? Aldrig, det kände hon. Han var glödande, lifvig, om ock uppmärksam, men hvad han tänkte om högre ting eller *om* han ens tänkte på dem, — det viste hon icke, det trodde hon knappast. Hans närhet ingaf henne liksom ett slags yrsel, under det den unge presten alltid verkade lugnande och ledande. Och dock! med Gösta skulle hon få lefva ett brusande lif, ett lif af nöjen och njutning, ty om någon var ett verdens barn, så var det han, under det hon å andra sidan skulle få lefva ett slags klosterlif, aldrig uppmärksammas af andra, alltid omgifven af hederligt, men — tråkigt och intresselöst landtfolk! Förenad med Gösta, skulle hon aldrig kunna glömma att hon svikit sitt första löfte; förenad med den unge prestmannen, aldrig att hon för evigt sagt farväl åt verdens fröjder — ja, I sanning! hon kämpade en strid, som icke var lätt; och hon kämpade den ensam, ty på sina stundom brinnande böner tyckte hon sällan att någon

hugsvalelse följde, ännu mindre kraft till något beslut, och hon kände att ett sådant var af nöden, ty hon förstod att Gösta denna gång ej skulle resa utan att hafva förklarats sig. Hon trodde derjemte att hennes far med bifall skulle se denna förbindelse, ty löjtnanten hade ett namn och väntade en förmögenhet, och för ingendera var prosten känslolös.

Så förflyto ytterligare ett par dagar, under hvilka löjtnant Göstas ömma känslor synbart voro i stigande, utan att han dock kunnat få tillfälle att yttra dem, ty Gerda motverkade med en förslagenhet, som nära på gjorde honom förtviflad, hvarje tillfälle till något enskildt meddelande.

Efter en båtfärd på Elfviken under det herrligaste månsken hade man en afton bjudit hvarandra god natt och gått upp hvar och en till sig. Men Gerdas sinne var i allt för stark spänning, att hon skulle kunnat somna. Hon satt länge vid fönstret med kinden stödd mot handen men slutligen blef det henne för qvaft. Hon måste ut, om också endast för några ögonblick, och så svepte hon om sig sin schal, gick sakta nedför trappan, igenom trädgården och in i den lilla parken, som utgjorde en fortsättning deraf. Här vandrade hon upp och ned i de ensliga gångarne, genom hvilkas lätta löfhalv månen sände glittrande silfverpilar. Slutligen slog hon sig ned under en alm, vid hvars fot en mossbänk inbjöd till hvila. Full af oroliga tankar dolde hon ansigtet i sina båda händer, öfver hvilka lockarne föllo täta som en nattlig skugga. Icke många ögonblick hade hon suttit så, förr än hastiga fotsteg genljödo mot sandgången, och innan hon ens hunnit resa sig, fattades hennes båda händer med mildt våld af ett par andra, och en stämma, som Gerda allt för väl kände, yttrade med afbrutet, darrande tonfall:

“Förlåt mig, dyra Gerda, att jag uppsökt dig här på detta ställe och vid denna tid, men jag *måste* tala, om ej mitt inre skall sönderspringa af all den glöd det gömmer!”

“För Guds skull, tyst, säg ingenting!” bad Gerda med ängest och sökte att slita sig lös från de fasta händer, som endast släppte hennes egna för att nästan krampaktigt sluta sig kring hennes lif.

“Begär det icke, Gerda, ty det öfverstiger min förmåga,” — och nu följde om hans känslor en bekännelse, så glödande, så häftig, att Gerdas förstånd nästan omtöcknades. Han hade älskat henne från första ögonblick han såg henne; han skulle älska henne till sitt sista, och aldrig — det svor han dyrt — skulle en annan kvinna kunna intaga den plats i hans hjerta, hvilken Gerda fylde så helt och hållet.

Det var lif, det var eld, det var passion! Gerdas inkast blefvo allt mattare; hon kände sig allt mera hänförd, allt mindre stark i sin förut gifna tro. Och dock bjöd hennes samvete henne att högt bekänna denna. Och hon fick ett ögonblicks kraft: hennes läppar framstammade hennes hjertas hemlighet, hon tillstod, att hon var bunden vid den unge prestmannen, som Gösta sett i hennes fars hem året förut och att hon aldrig skulle kunna känna sig lycklig om hon bröte detta frivilligt gifna löfte.

Löjtnant Göstas ordström hejdades för ett ögonblick, men också endast för detta. I det nästa bevisade han henne med alla söfismer som stodo honom till buds, att ett dylikt så godt som i barndomen gifvet löfte på intet sätt vore bindande och att hon nära på beginge ett själfmord genom att inviga sig åt ett lif, som genom sin enformighet skulle döda henne, och åt en person, som i intet fall förstode att uppskatta henne, ja, som var kall och känslolös, ty det kunde ju alla se att han var. Och slutligen skulle hon äfven begå ett annat mord, ty han, Gösta sjelf, skulle, det kände han, aldrig hafva mod att lefva utan Gerda — och kunde hon sedan lefva lycklig med vissheten att hafva krossat hans tillvaro, ja, då ägde hon

intet hjerta, då var hon icke den varma, englagoda qvinna han tänkt sig, och då — Göstas armar omslöt henne allt fastare, han kände huru hon af rörelse skälfdde i hans, och hans läppar tystnade för att i yrande glöd söka hennes, då — hvad var det! Klara toner ljödo genom qvällen och de första tonerna af »Djupt i hafvet på demantehällen» träffade hennes öra... Det var Sven Wandring som blåste, hon igenkände nog hans toner, och i ett nu var det närvarandes förtrollning bruten och minnet af hennes barndom, af moder, syster och trolofvad drog som en ljusstrimma genom hennes själ. Med kraft reste hon upp sitt hufvud, hennes ögon strålade af en sällsam glans, sakta men bestämdt sköt hon den öfverraskade Gösta åt sidan och lätt, som när sommardimman flyr för solstrålen, skyndade hon öfver stigar och tufvor till det håll, från hvilket tonerna kommo, lycklig att ändtligen finna ett trofast sköte, i hvilket hon kunde nedlägga alla sina bekymmer, sina tvifvel och sin svaghet.

Då på den tidiga sommarmorgonen första ljusstrimman bröt fram, föll den på Gerdas och Sven Wandrings af lycka skimrande ansigten. De båda trofasta vännerna sutto ännu kvar under hängbjörkarne, der han så ofta suttit med Olivia, och Gerda räckte honom sin hand i det hon yttrade:

”Gud vare lof, Sven, att du kom! Nu ser jag klart och nu är min själ i jennvigt igen och allt det förflutna tyckes mig som en tung dröm!”

”En tocken kan också hafva sin nytta med sig,” menade Sven. ”En känner sig så full af tack och lof när en vaknar.”

”Ja, du har rätt. Jag kan ej nog tacka Gud och dig, att jag i tid insett, att allt det smicker, jag hört, höll på att förgifta min själ och vända min håg från lifvets sanna lycka till den skenbara. Säkert hade jag i denna stund

djupt ångrat, om jag i går gifvit vika för den berusning, som då fattade mig.“

“Det kan hon lita på. Ett hjerta som bryter sin tro finner aldrig frid. Och om hon också blefve som ett falnadt blad, så hölle pastorn henne kär ändå, medan de höga herrskaperna inte gittade titta på henne en gång, för sådan är världens sed: i dag *en* ros, i morgon en annan.“

“Och du säger, Sven, att Theodor sagt dig nu senast, innan du träffade mig, att han allt jemt håller mig lika kär?“

“Jag säger'et och jag står för'et. Minn sej på hur han vårdade sin gamla mor när hon gick så i barndom igen, att ingen annan mäktade ha' tålmod. Tocket der ä' en profit på hjertat, kan hon väl begripa. Inte kan jag säga, om hon, Gerda, är fullt värd'en, men hon kan tacka Gud att hon funnit'en på sin väg, för han är just som ett staket, som tar emot när hon vill spira öfver.“

“Jag önskar han vore här, så jag kunde få afbedja min orättvisa,“ sade Gerda sakta.

“Nu talar hon så Vivan skulle höra henne, och den som »nörnar» honom en smula, det är Sven. Var lugn hon, gullögat mitt, i morgon så dags har hon allting på det klara med den ärans mannen, och nästa år vid denna tiden blåser Sven Wandring på sin näfverbit en bröllopsmarsch som skall höras öfver två socknar och lite in på den tredje.“

“Du gamle Sven! Hvad du ändå är god och trofast! Om du hade någon hjertans kär, skulle väl intet i verlden kunna förmå dig att svika henne!“

“Ne-ej,“ svarade Sven betydelsefullt, “till och med om hon aldrig anade att jag bure hennes bild invärtes. Och är en då så lycklig att vara afhållen tillbaka — usch nej, då! lika gerna kunde en liten fågel bli förvandlad till en gråsten.“

“Har du aldrig älskat, Sven?”

“Hm!” yttrade Sven och rodnade så vackert som en ung flicka, “det kunde allt hitta på att hända.”

“Och hon har tyckt om dig igen?”

“Var det reson, det? — ett sådant vindfälle som jag!”

“Stackars, stackars Sven!” Och Gerdas hand lades vänligt på Svens axel. “Hon har då intet hjerta, denna flicka!”

“Lika rent som englarne inför Guds tron.”

“Och ser ändå inte dina förtjenster.”

“Såg hon själf nyss vördig pastorns? Mina, om jag har några, lära väl vara svåra nog att upptäcka, och om de också skymtades så... Vi ska inte tala på den leden, Gerda, för jag står inte ut med. Men det må jag säga henne, att så gladelig stund som i går, när min näfverbit nörnade henne i tid, har jag inte uppleft på öfver år och dag — för jag vet hvad sorg det skulle gjort Vivan, om hon, Gerda, svikit den, som är så värd att äras och älskas. Hon skall lofva mig att skriva till Vivan om detta!”

“Det lofvar jag dig, Sven!”

“Tack så vackert! Herre Gud, att jag skulle upplefva den dag, då min lilla näfverbit skulle bli någon menniska till nytta! Jag kan nu för visso hoppas, att när jag går bort åtminstone ha' uträttat en god gerning. Jag känner att jag efter denna dag skall bli lätt till sinnes, som en fågel; lifvet har sina fägnestunder, och vet hon, Gerda, att i dag, liksom en gång förut, då Sven Wandring hade ett lyckokast, längtar han bara efter ett par vingar för det är så tungsammt att vid tockna tillfällen hålla sej vid jorden.”

“De komma nog, Sven, de komma kanske allt för tidigt för oss, som hålla så mycket af dig, Vivan och jag.”

“Hon menar då, att Vivan tänker på mig ibland?”

“Ja, vet du Sven, att vore jag elak, kunde jag blifva afundsjuk, så mycket talar hon om dig i sina bref till mig.”

“En skulle inte kunna få höra ett?” frågade Sven, i det han vände sig åt sidan och uppryckte en handfull gräs.

“Du skall få höra dem alla, Sven; jag har gömt dem inkom för din skull. Hon frågar så ofta om du någonsin ta'r dig någon hvilostund i din lilla stuga, men jag har sagt henne hvad jag sjelf i bref hört hemifrån, att äfven om du ville, skulle du knappast kunna det, sedan du rym in så många fattiga der.”

“Det är så ståtligt att ha' hyresgäster,” menade Sven

“Ja, och som betala så bra,” log Gerda.

“Precist lika mycket som jag sjelf när jag ta'r herberge i skog och mark, och då bor jag ändå mycket förnämligare; men stugan är mig kär ändå för hennes skull, som gett mig den. Men se! nu gryr dagen allt mer och mer. Gå nu hem och hvilå sig en stund i frid och ro och låt så lyttnanten få afskedspass, om så vore i morgon dag. Jag beger mig med samma åstad till pastorn, så han må veta hur han har'et. Och så tycker jag att I båda ska tala med prosten, så I kan bli' trolofvade på ärligt sätt. Det vet jag att vördig pastorn länge önskat, fast hon satt sig emot'et.”

“Du vet bäst sjelf, Sven, hur häftig pappa är och hur gerna han vill att jag skall göra ett »lysande parti».”

“Detta lyser rätta vägen till himmelriket, och det bör väl en prestman anse för bäst, vet jag. För resten, Gerda, om jag känner henne rätt har hon så mycket af fädernet i sig, att hon nog kan tåla vid en dust för sin kärlighets skull. Och nästa vår veta ju alla människor att pastorn blir komminister; och då vill jag se hvad som kan hindra. Farväl med henne nu, gullögat; i morgon qväll återser hon sin hjertevän!”

Det var en klar septemberdag året derpå. Skogen stod ännu lummig och tät, ehuru en rödgul skiftning antyde att förgängelsens engel redan andats derpå. Det var tyst i lunderna kring Fernebo, ty fåglarne hade lyftat vingarne till flygt mot södern. Nyponbuskarnes röda bär glänste som rubiner och i de lätta spindelnäten mellan grenarne glittrade daggperlor. Fuktig som af glädjetårar smög sig murgrönan omkring fönstret utanför Gerdas lilla vindskammare, der ett par väninnor till henne voro ifrigt sysselsatta att utgallra de finaste myrtenqvistarne till hennes krona, ty i dag skulle Gerda räcka sin hand åt sin ungdoms älskade, nu mera komministern i Vårsätra.

“Hvem är som kommer der nere på vägen?” undrade en af tärnorna; “minsann tror jag icke det är Sven Wandring!”

“Nej dertill går han för långsamt.”

“Jo, men det är ändå han, det syns nog på lutningen framåt.”

“Visst brukar han gå lutande, men ej på långt när så mycket.”

“Får jag se,” bad Gerda och trängde sig fram till rutan. Innan hon ännu fått sigte på honom, afgjorde vandrarne sjelf tvisten i det han började blåsa en liflig marsch. “Det är Sven, det är Sven!” ropade alla flickorna och nickade från fönstret vänligt mot den allbekante vandringsmannen, som med ett fryntligt leende aftog till genhelsning sin nya kaschett.

Sven var riktigt fin i sina helgdagskläder och med en blomma i knapphållet. Också var han ordentligt bjuden till bröllopet och skulle ej för någon del velat uteblifva. Han hade denna dag stålsatt sig äfven mot mamsell Ulle-Katrines onda ögon. Och onda voro både de och hon sjelf, men för anrättningarne skulle hon åtminstone icke

behöfva skämmas, det hade hon lofvat sig, om hon också icke kunde annat på brudparets vägnar.

Sven kom nu litet förut på dagen, ty det kunde ju hända, att Gerda ville anförtro honom något litet uppdrag, ville tala med honom ett eller annat ord i förtroende. Och det slog minsann in. Sven var både välkommen och välbehöflig och lycklig i proportion. Men hur lycklig han var, kunde han icke låta bli att allt emellanåt sucka djupt vid tanken på att vid denna högtid saknades en gäst, som åt densamma skulle gifvit tusendubbelt lif och glans, nämligen Olivia.

Men bref skulle komma senare på qvällen, det trodde alla, ty det var postdag, och Olivia var långt förut underättad om när bröllopet skulle stå.

Icke nog med att sjelfva prestgården invändigt var klädd med löf och blommor; logen var så äfven; och der skulle senare på qvällen folket få ta' sig en sväng, och spelmannen, den sjelfskrifne, var Sven Wandring.

Vigseln var förbi. Den hade förrättats i kyrkan, och på ditvägen hade Sven mycket riktigt blåst den utlofvade bröllopsmarschen, som, om den icke precis hördes öfver »två socknar och lite in på den tredje», likväl var klar och ljudelig nog. Folket höll just på med den omtalade svängen på logen, lifvadt af Svens trolska näfverbit, som aldrig trakterats med större mästerskap, än denna afton. Med högröda kinder och glänsande ögon snodde par efter par omkring på jernskodda klackar, gjorde okonstlade glädjeskutt, skreko sitt »tjo» så det gaf eko i logen och passade allt emellanåt på att mellan danserna klappa den hederliga Sven Wandring på den tunna axeln, der han satt uppflugen i ena hörnet på en upp och nedvänd med löf omgjordad öltunna. Brudparet, prästen och alla gästerna voro flera gånger nere och åskådade dansen och sjelfva mamsell Ulle-Katrine tvingades att för ett ögonblick lemna slef och visp för att se på folkets fröjd.

“Ah ja,” mumlade hon, “de som bara äta upp hvad andra haft besvär att laga till kunna gerna roa sig; det skulle jag också göra, om någon annan ville mata mig, men det har ännu ingen gjort.”

“Det är bra roligt att se deras glädje,” yttrade domarens fru, som stod närmast mamsell Ulle-Katrine och som tyckte att hon borde säga något.

“Vet jag visst!” fick hon till svar. “De se ut som vildar allihop. Jag har aldrig kunnat med dans.”

“Åh, i ungdomen ha vi väl dansat lite hvar.”

“Inte mer än klockstapeln, för min del. Jag hade minsann annat att göra. Rörde jag fötterna, så var det för att trampa väfven eller spinnrocken. Men andra tider, andra seder, och nu kan folk inte slagta en gris, utan att ställa till kalas och dans på honom.”

“Men en sådan glädjefest som i qväll... Om man då ta'r sig en sväng...”

“Glädjefest — åhja, det förstås. Ändan kröner verket, fast Gud skall veta jag önskar dem ingenting annat än godt. Nå, så ha' de ändtligen skumpat ut denna dansen och man får en stunds hvila i öronen efter Wandringens otäcka näfverbit. Tyst, hvad var det? Börjar han igen?”

“Nej, det är postbudet, tror jag, som dagen till ära blåser i lur.”

“Så ja! då skall *den* ha' mat och traktering; bäst att ge sig in, annars ta' pigorna, de slamsorna, likt och olik. Här är då för resten som en gästgifvaregård; flock ut och flock in och aldrig ett ögonblicks ro.”

Senare på aftonen åts på gammaldags vis en grundlig och genomgående qvällsvard vid det i hästsko dukade och med blommor prydda bordet i salen. På brudens uttryckliga begäran hade Sven Wandring fått plats vid ena bordsänden bland alla de »förfämlade» gästerna. Han satt der helt blyg och generad och hade bestyr med sin lugg allt emellanåt. Likt grenarne af en tärpil ville de bestän-

digt nedåt. Sven åt litet eller intet och drack ännu mindre af de många vinsorterna. Hans tankar voro ofta på besök i främmande land hos en kär person, och han hindrades på intet sätt i dessa utfärder, alldenstund ingen talade till honom.

Vid skålen för brudparet bad han inom sig af hela sin själ till Gud för deras lycka. Vid de andra skålarne reste han sig mekaniskt, för att visa att han både hörde och såg, men hans tankar hade då redan å nyo gifvit sig på flygt. Slutligen anhöll prosten sjelf om några ögonblicks uppmärksamhet: han hade några ord, en systerlig helsning att framföra till brudparet från sin älskade dotter Olivia...

Nu fick Sven Wandring både lif och färg, och hans glänsande ögon tycktes vilja uppfånga hvarje prostens ord innan de väl hunnit öfver dennes läppar.

“Jag har,” började prosten, “nyss haft glädjen emottaga bref från henne, deri hon säger er, mina barn, att hela hennes själ, alla hennes tankar denna dag äro egnade er. Djupt saknar hon att ej kunna, som hon skulle velat, personligen närvara vid eder förening, hvars betydelse hon så mycket djupare fattar, som hon sjelf i dessa dagar bortgifvit sin hand och sitt hjerta... ja mina vänner! det är en glädje, en öfverraskning... jag ber er med mig tömma ett glas för min äldsta dotters nyligen ingångna trolofning med legationssekreteraren vid österrikiska ambassaden i Paris, greve Herrman von Steinert!”

Ett allmänt sorl uppstod bland de nu allt mera lifvade gästerna; glas klingade och utrop af förvåning och förtjusning aflöste hvarandra, men ingen märkte att ett glas blef orördt och att genom den öppna dörren gled ljudlös som en skugga en af gästerna ur salen och syntes icke mera i det glada bröllopslaget...

Men långt sedan ljusen i bröllopsalen slocknat och gästerna begifvit sig hemåt på skilda vägar, ljödo än från

skogen, än från sjöstranden skärande, brutna toner; än smärtsamt klagande, än vemodigt ljufva, än vilda, som ett förtviflans skri, tills de slutligen, efter att hafva blifvit allt svagare och svagare, upphörde med det gryende morgonljuset.

Annandagsbröllopet medförde för bruden hennes första sorg under det nya skedet i hennes lif. Ett par af tjänst-folket, som varit ute i något ärende, kommo bestörta hem och berättade, att de funnit Sven Wandring under häng-björkarne på mosskullen — död, men med ett leende på läpparne, som om han legat och sofvit. De hade också i början trott detta, ty det var så vanligt att han om nätterna lånade hus under träd och buskar; men då de gått fram för att väcka honom och skämta med honom för det han ej vaknade, fast solen stod så högt på himlen, hade de förstått, att intet solsken mera kunde lifva dessa stelnade drag, intet dagsljus spegla sig i de brustna ögonen. Sin näfverbit höll han ännu hårdt i handen och hufvudet lutade tungt mot den ena af de båda björkarnes stammar.

Djupt upprörd skyndade Gerda med sin make till den bortgångne vännen, och det var ett sorgligt tåg då denne af några drängar bars till sin stuga, den han nu för första gången tog i besittning. De innevarande »hyresgästerna» drogo sig vördnadsfullt undan, då ägaren sålunda höll sitt intåg.

”Si,” sade den ene af drängarne, ”han har nog frusit ihjel, för det har frostat dugtigt i natt och han hade väl liksom vi litet hvar tagit sig ett glas mer än vanligt, fast han annars inte var af den ullen. Men han tålde ingen-ting. Och att då komma från värmen inne och ut i kalla nattluften och lägga sig på bara marken när man har en så uslig kropp — det kunde han inte stå ut med.”

”Ja,” inföll den andre drängen, ”litet snurrig var han allt i hättan, för jag hörde långt ut på natten hur han blåste på sin näfverbit som om han blåst för ett helt rege-

mente, än fort och än långsamt, men inte på någon riktigt ton — och det höll han på med ända tills jag somnade.“

“Men nu ligger han der och skrattar åt alltihop,“ yttrade den tredje drängen, “lika ljusmild och glad som i lifstiden. Sökas får i bygden efter hans like och aldrig kan väl någon sätta det lif i unga och gamla som han.“

“Theodor,“ sade Gerda under tårar till sin make, “tag näfverbiten ur hans hand; vi skola gömma den till Olivia.“

Den unge prestmannen gjorde så, och då Gerda mottog detta språkrör för de skiftande och rika känslorna hos en varelse, som aldrig riktigt tillhört jorden, föllo hennes tårar varma deröfver, och hon gick bort till den afsomnade för att ännu en gång blicka på de milda dragen.

“Så fick du då dina efterlängtade vingar, du ensliga stackars sångfågel!“ hviskade hon och strök sakta med sin hand öfver slumrarens bleka panna. “Hvila i frid! Sent skall du glömmas af alla som känt dig, och aldrig, aldrig af Vivan och mig!“

En ljusstråle gled i detta ögonblick in genom det lilla fönstret och förmälde sig med leendet på Svens läppar. Det gick som ett skimmer genom stugan och alla de innevarande kände tydligt, att Guds frid gästade der inne.

Då man berättade om Sven Wandrings bortgång för mamsell Ulle-Katrine, syntes hon först bestört, men utbrast sedan med sin vanliga vresiga ton:

“Nå ja, om jorden har en odåga mindre, är det en vinning mer, och att han skulle ge upp andan i skog och mark kunde man veta förut. Det har jag väl alltid trott. Jag har då haft mera förtret af salig människan i lifstiden, än han är värd. Det är just lugnt att han är borta.“

Men ett par dagar derefter, då Sven fått sin vackra kista, fanns under hans hufvud ett nysydt öröngott med vackra, fast gulnade spetsar. Hvem hade lagt dit det?

Ingen ville erkänna gåfvan. Men Gerda hade sett de der spetsarne förut — i mamsell Ulle-Katrine's byrålåda.

Året derpå firades i Fernebo gamla prestgård åter en bröllopsfest, så lysande och storartad, att mamsell Ulle-Katrine var ond i tre veckor före och tre veckor efter den samma. Det var Olivia som från främmande land anländt med sin brudgum och flera förnämna gäster, för att i helgden af det gamla hemmet knyta sina nya band.

Sjelfva bröllopsdagens förmiddag öfverraskades hon af sin brudgum, under det hon stod lutad öfver en utdragen chiffonierlåda, sorgset betraktande ett litet föremål, som hon nyss vecklat upp ur ett silkespapper.

“Hvad! tårar i dina ögon, min älskade!” utropade brudgummen med öm oro i det han kysste en af hennes ljusa lockar. “Är det ingenting du vill anförtro mig?”

Tyst sköt Olivia det lilla föremålet till honom.

“En näfverbit, tror jag. Säkert är något minne förbundet med den samma eller någon historia?”

“Ja, min vän; historien om *en sångfågel och ett hjerta* — jag skall berätta dig den en annan gång.”

6000226025

Göteborgs universitetsbibliotek

